

„Az egyházunk zsinata által 2013-ban létrehozott Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alap a 21. században azt a szociális hálót biztosítja az egyházi alkalmazottak számára, amelyért Zelenka Pál a 19–20. század fordulóján gyámintézeti elnökként és a nyugdíjintézet előkészítőjeként oly sokat tett.”
Egyetemes felelősség ► 5. oldal

„Készen akarom a hitet. »Itt van Jézus, tessék!« – de ne kelljen érte tennem semmit, főleg ne kelljen »megdolgoznom« érte. Hulljon az ölembe, legyen az enyém, »mert megérdemlem.«
Átugornám az adventet ► 11. oldal

Angyaljárás Szarvason ► 3. oldal
Megújult a zsinati honlap ► 3. oldal
Érzékenyítő nap a Szezhlo-gimnáziumban ► 6. oldal
Melyik a te utad? ► 7. oldal
Zsinati jelentések ► 8–9. oldal
165 esztendeje született Petőfi Zoltán ► 10. oldal

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban (is) járt az igazi Mikulás hasonmása. Az igazi Mikulás ► 5. oldal

Megalapozott Oltalom

► Új épületet emel a Magyarországi Evangélikus Egyház Oltalom Szeretetszolgálat Nyíregyházán a Családok Átmeneti Otthona számára. Már tavasszal kertvárosi összkomfortba költözhetnek az ósdi és szűkös belvárosi épületből, a szabolcsi megyeszékhely első „kisdé-
ővójának” helyet adó portáról az anyaóvóként emlegetett intézmény aktuális lakói. Az Oltalom Szeretetszolgálat beruházása mintegy 300 millió forintból valósul meg uniós forrásból, az Európai Regionális Fejlesztési Alap finanszírozásával.

Ünnepélyes keretek között helyezték el az új anyaóvó alapkövét a hónap első szerdáján, december 4-én a borbányai Rezeda utcai telken, ahol korábban a hajléktalanellátás egy másik speciális intézménye, az úgynevezett „kiléptetőház” működött. Az önálló-önellátó életre már majdnem kész fedél nélkülieknek ezt az ellátást nemrég jobb feltételek közé, az Oltalom Szeretetszolgálat Rákóczi utcai központjába költöztették. Ezzel egy időben tizennyolcra negyvenre emelték a kliensek számát, tudtuk meg Dezanove Bartolomeu Inációtól, az Oltalom szakmai igazgatójától.

Így nyílt szabad tér a *Családbarát oltalom* című projekt előtt, s egyházunk diakóniai szolgálata a sikeres pályázattal nemcsak az ellátás körü-

ményeit javítja, de új célcsoportot is elér: eddig nem volt mód az édesapák, a gyermekekhez tartozó férfi családtagok elhelyezésére. Őket nemritkán a város másik végében működő hajléktalanszállón fogadták be szükség esetén.

A beruházásnak alapot teremtő pályázat egyébként a gyermekek jogaiból is szükségleteiből vezeti le azokat a szakmai érveket, amelyek indokolják, hogy a nélkülözőknek segítséget, menedéket nyújtó új létesítmény elkészüljön. A gyermeknek joga van mindkét szülőjéhez – a bántalmazás esete külön ügy, ott a gyermek mindenek felett álló érdekét kell érvényesíteni.

A projekt előkészítői a gyermekek szociális, szellemi és erkölcsi jólété-

nek előmozdítását, valamint fizikai, szellemi és mentális egészségét tartották szem előtt, amikor a könyvtárral, tanulószobával, telecentrummal, terápiás helyiségekkel, közösségi terekkel, lakóegységeként külön fűrdőszobával felszerelt új épület megvalósítását kezdeményezték. Mint *Daskóné Sós Anita*, az anyaóvó részlegvezetője hangsúlyozta, jelentős minőségi változást hoz majd a jelenlegi körülmények után a tágas kertvárosi telken álló új intézmény, melynek ugyanakkor egy kilométeres körzetében minden szükséges közszolgáltatás – óvoda, iskola, orvosi rendelő, gyógyszerár – elérhető.

„Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvvél, hanem cselekedtetel és valóságosan” – hirdette az ígét az ünnepélyes alapkövetélés alkalmával 1Jn 3,18 alapján *Krámer György*, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspök-helyettese. Az adventkor mindent előntő csillogással, az álmok valóra válásának hamis ígéréteivel szemben napjaink valóságát idézte, az ételosztások kígyózó sorokat, a gonoszság, a szeretetlenség példáit.

„Ez az alapkövön azonban – mutatott rá a püspök-helyettes – a tevőleges szeretet megnyilvánulása. Azt jelenti: részt veszünk ezeknek az embe-
reknek a valóságában.” Az igemagyarázatnak a csontig hatoló decemberi hideg adott nyomatékot.

A megszentelt alapkövön egyébként a betonba zárt időkapcsoló az ünnepi szertartás rendjét, a szerdai helyi újságot, valamint az *Evangelikus Élet* legutóbbi számát, a projekt leírását és a jelenlévők aláírását tartalmazza.

Az egykori átmeneti szálló portáján hétfőn már munkához látnak az építők, vállalásuk szerint áprilisra elkészül a családok átmeneti otthonának új épülete Nyíregyházán.

■ – VESZPRÉMI –

Adventi őrszolgálat

■ GYŐRI JÁNOS SÁMUEL

Édesapám, néhai *Győri János* evangélikus lelkész születésének centenáriuma készülve egyre többször találkozom azzal, miként szemléltette a mondandóját. Az egyik példa erre az adventi koszorú gyertyáinak jelentése. Az egyházi perikópa igéi alapján tanította a négy adventi vasárnap üzeneteit a gyertyák szimbolikus színeivel. I., ezüst: Jézus jött aláztatlan számráhaton (Mt 21,1–9). II., arany: Jézus jön dicsőségesen „felhőháton” (Mt 24,31; 26,64). III., lila: Csüggedezés a várakozás idején – Keresztelő János kérdése: „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várunk?” (Lk 7,19) IV., piros: Keresztelő, az utolsó, Messiást jövendő próféta mártírsága (Mt 14,1 k.).

A mostani, a III. vasárnap üzenete a várakozás egyik legnehezebb próbatételéről szól. Az elhúzóadó adventről, a sok bizonytalanságról és arról, amiről énekeskönyvünk 140. éneke zeng: „Várj, ember szíve késsen, / Várd Isten Harcosát!” Ez a készenlét az adventi őrszolgálat.

Tévedett-e Pál apostol, amikor 1Thess 4,15 szerint ezt mondta: „Mert ezt mondjuk nektek az Úr szavával, hogy mi, akik élünk, akik megmaradunk az Úr eljövételéig, épen nem előzzük meg azokat, akik elaludtak.” (Károli-fordítás)

Tanultunk arról, hogy Pál közelre várta a parúziát, azaz Krisztus második eljövételét. Egy beszélgetésben valaki cinikusan megjegyezte, hogy Pál nem volt a helyzet magaslatán, mikor ilyeneket mondott. Azt gondolom, nem kell Pált védenem. Miért? Mert Jézus második eljövételével kapcsolatban a számítógátmentes várakozás a helyes. Ez az őrszolgálat lényege. Amikor az ember az örökös feladatát végzi, akkor a hétköznapiól teljesen eltérő gondolkodás, magatartás dimenziójába kerül. Ebben a szolgálatban tilos a valószínűség-számítás.

Jézus Urunk azt tanítja, hogy „az a nap úgy jön el, mint a tolvaj”. Az őrszolgálat totális kudarcához vezet, amikor az őrszámítást. Ezt a számítógátást kihasználhatja a tolvaj. Viszont nem kudarca az örnek, ha mégsem jön senki. Nem hiszem, hogy reggel az őrszámítást és szitkozódva veri a földhöz a fegyverét, mondván: „De ostoba voltam ma éjjel is! Ott álltam egész éjjel, feszülten figyeltem, és nem történt semmi!”

Nem szégyene az örnek, ha készenlétben várakozott anélkül, hogy bármi is történt volna. Utólag sem. Legalább olyan tévedés gúnyolódni az őrszámítástól utólag, mint előre kiszámítani Krisztus visszajövetele napját, óráját. Egyik véglet sem illik bele az adventi várakozásunkba.

Érdekes őrszolgálatról számol be *Máté evangéliuma*. Eszerint Krisztus érkezésének éveiben alapos, jól megszervezett „csillagórség” működött a választott népen kívüli világban. Ezek az „asztrológusok” szemmel

tartották a kozmikus óra mutatóit. Nem kerülte el a figyelmüket az a bizonyos konstelláció, mely Jézus Krisztus születését mutatta.

Egy pedagógus kérdezte tőlem a napokban: „Mit kezdjek a betlehemi csillag sztorijával? Ez a mai diákok számára fölfoghatatlan.”

„Mondj nekik egy egyszerű példát – válaszoltam. – Beszélj az óra mutatóinak konstellációjáról. Hívd föl a figyelmüket, hogy az órára nézve nem azt jegyzik meg, hogy milyen szöveg zár be a nagy- és a kismutató, hanem azt, hogy vége az órának, vagy azt, hogy dél van, itt az ebédidő, mert a két mutató fedi egymást a tizenkettesen.

A két értelmetlennek tűnő pálcika helyzete a számlapon nem csak mér-tani dolgokat üzen a számokra. A kozmikus óra mutatói például a bolygók, a csillagok. Ezek összeállításából olvastak a napkeleti bölcsek.” A hitoktató lelkesen távozott a municióval, de nem tudom, sikerrel járt-e.

Ifjúsági órákon az evangéliumokban található adventi-karácsonyi történetek statisztika szereplőit vittük elő. Egyáltalán ki a statisztika? „Az, aki csak éppen hogy megjelenik a színpadon... aki nem szól semmit... csak élő dekoráció... az, aki passzív, nem függ tőle semmi... aki nem viszi előre a darab cselekményét” – hangoztak a meghatározások.

Vajon Heródes statisztika-e a születéstörténet színpadán? Főszerepet szánt magának, de maradt lényegtelen és hatástalan alak az Isten Fia inkarnálódásának történetében – állapítottuk meg.

„Mit szölk a pásztorokhoz, akik éjszaka örködtek a nyájuk mellett?” „Úgy tűnik, egy őrszolgálat szerepet játszhat, hiszen tőle nem függ semmi” – vélekedett valaki. „Bár a pásztorok – mondta egy másik fiú – a hír hallatán aktivizálódtak, elmentek a jászolig, és ezáltal részt vettek az evangélium terjesztésében.” Ők nem statiszták. Isten a főszereplő, de a pásztorok és a napkeleti bölcsek nem statiszták.

2013 adventjén sem, mi sem lehetünk statiszták. Isten komoly szerepet szán nekünk a családban, a gyülekezetben és környezetünkben. Foglaljuk el helyünket adventi őrszolgálatunk posztján. Mint az Augustus-féle összeírás annak idején sokakat kimozdított, úgy például a 2011-es népszámlálás egyházunkra vonatkozó adatai minket kell, hogy kimozdítsanak a statisztaszerepkörből.

Át kell térnünk a statisztika adatain való töprengésből aktív őrszolgálatra, állandó készenlétre. Ne határozza meg templomba nem jár, alkalmakat nem látogató evangélikus testvéreinkhez való viszonyunkat a kaini kérdés: „Talán őrzője vagyok én a testvéremnek?” (1Móz 4,9)

Válaszoljunk adventi meggyőződéssel: Igen! Őrzőjének kell lennünk! Aktív készenlétben, adventi őrszolgálatban.

A szerző a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség lelkésze

VESZPRÉMI ERZSÉBET FELVÉTELE

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Te tudod, mi mindannyian várunk valamit. Várakozásunk néha örömteli, néha rettegéssel teljes. Hálásak vagyunk a reménységért, amellyel közénk lépsz, és fáj, hogy nem vagyunk képesek teljes szívvel örülni eljövetelednek. Néha teljes szívvel tudunk bízni az eljövöben, máskor halott a hitünk, a reménységünk, és csak megszokásból várakozunk. Állj mellénk, kérünk, hogy rettegésünk örömmre, közönyünk lelkesültségre változzon, s hogy reménytelen várakozásunk örömteli előrenézés lehessen.

Állj a gyermekek mellé, hogy jövőjükre örömmel tekinthessenek: add meg nekik az örömteli gyermekkor, a játék és a dal lehetőségét! Állj a diákok mellé: add meg nekik a reménységet, hogy munkájuk, tanulásuk nem hiábavaló! Állj a munkát keresők mellé: add meg nekik a reményt, hogy amit tudnak, az másoknak is fontos, hogy ők maguk fontosak mindannyiunk számára! Adj erőt a munkába menőknek, a gyermekeket nevelőknek, hogy higgyék, a mindennapi munka, a hétköznapi állandósága nem rombolja, hanem építi őket!

Adj reménységet azoknak, akik szállás, munka vagy társ nélkül élik mindennapjaikat. Emeld föl tekintetüket a reménytelenségéből, te légy társuk magányukban és szenvedésükben.

Áldd meg a munkában megfáradtatokat, a nyugdíjasokat azzal a reménységgel, hogy megtett életútjuk nem volt hiábavaló. Adj erőt a betegséggel, a halállal vívódóknak és azoknak, akiket az ő segítségükre rendeltél. Segítsd őket, láthatárunk ne a halál vonaláig tartson, hanem képesek legyenek meglátni a te mindent legyőző, állandó szeretetedet.

Add meg az igazi adventi várakozás örömét egyháznak szerte a földön. Add, hogy ne csak egymás mellett, hanem együtt is éljünk itt, a földön, hogy egymás iránti szeretetünk vonzóvá tegye az emberek előtt a veled való közösséget.

Add a tőled kapott béke reménységét nemzetünknek és a föld minden nemzetének. Tanítsd messzire előre látni azokat, akik a népeket vezetik, hogy feladatuk teljesítése közben ne saját hatalmi vagy gazdasági céljaik irányítsák őket.

Legfőképpen pedig légy velünk evangéliumoddal, jelenléted és bűnbocsánatod örömeivel. Add, hogy ennek az öröme hassa át karácsonyi készülődésünket és mindazt, amit tőled remélünk. Maradj velünk, Urunk! Ámen.

Az *Evangelikus Élet* 2005–2012. évi lap-számai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

**FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!**

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED?

Valamikor az elmúlt század nyolcvanas éveinek elején Magyarországon járt *Billy Graham*, a világszerte híres igehirdető. Mivel abban az időben már nálunk is ismert volt, jövetele szenzációt keltett. A Népstadion – a mai Puskás Ferenc Stadion – megtelt emberekkel.

Fiatalléleként magam is a szervezők egyike voltam. Ennek a munkának fő vonzereje az volt, hogy az előkészületek során rá lehetett lépni a stadion gyepére, ami örök emlék maradt.

Az igehirdetés csalódást keltett bennem. Arra számítottam, hogy most végre meghallom, hogy is kell ezt csinálni, hogy miként szólalnak meg azok a szavak, amelyekre a szívek megmozdulnak, hogy milyenek a mondatok, melyek létrehozzák a hit csodáját.

Az általam akkor ismert lelkesek közül sokan jobban prédikáltak, mint *Billy Graham*. A tolmácsolás javított a beszéden, hiszen hangsúlyossá vált minden szó, mégis átlagos maradt volna, ha nem lett volna az a várakozás, hogy itt majd valami nagyot hallunk, és persze a felhajtás, hogy mindez stadionnyi gyülekezet előtt hangzott el.

Billy Graham egy történeten azonban mégis megmaradt az emlékezetben. Akkor azt hittem, ő találta ki, aztán olvastam máshol is, de ez nem változtatott azon, hogy ez egy jó történet. Az ember, akiről szólt, szégyent hozott a családjára. Szörnyűségeket követett el. Börtönbe is került hosszú időre. Aztán letelt a büntetése, és hazafelé indult. Gyötörte a bizonytalanság, hogy vajon szívesen fogadják-e majd a családtagjai, hogy egyáltalán akarják-e még látni.

A tolmácsolásban minden mondat kétszer hangzott el. *Gyötörte a bizonytalanság, hogy vajon szívesen fogadják-e majd a családtagjai, hogy egyáltalán akarják-e még látni.*

***

ADVENT 3. VASÁRNAPJA – ÉZS 51,1–6

Hazatérők

Van-e máshol helyünk ebben a világban, mint Babilonban? Ez a kérdés vetődik fel igénk népe számára. Régióta tart már a fogság, ők megszokták a környezetet. Házuk van, üzletük, ismerik a környéket, és kérdés, hogy vajon lesz-e otthonuk ott, ahonnan kiszakadtak őseik, a földön, mely inkább mítosz számukra, mint valóságos haza.

Közben hallani a híreket, hogy felzabáló sereg érkezik. Talán igaz, hogy lesz történelmi fordulat. Az elképzelhetetlen, hogy hetven év után sorsforduló lehet, nem pusztán remény, nem vigasztaló ámitás csupán. Valóban, *Kürosz* perzsa király közeleg hódító hadai élén. De miközben az álom valósággá válik, az öregek által elmesélt föld újra az övék lehet, ott van a kérdés: kell-e ez nekik egyáltalán? Lehet-e otthonuk az az idegen föld?

***

A szervezés során fontosnak tűnt, hogy a stadionba elmenő emberek később csatlakozni tudjanak valamilyen gyülekezethez. Így az aréna körül góccokat alakítottunk ki, ahova azok, akik úgy érezték, hogy „az életüket áadták az Úrnak”, le tudtak menni, és fel tudtak iratkozni egy adatlapra, amelyet később a gyülekezetekhez postáztak. A gyorsaság kedvéért mindenki kézhez kapott volna egy tollat és egy műanyag tasakot, amelybe az adatlapot behelyezhette. Az igehirdetés alatt izgatottan várakoztunk ezeken a kijelölt helyeken.

Az ember, hogy élete újabb kudarcat elküldje, levelet írt otthoni hozzátartozóinak: „Ha szívesen láttok, kössetek egy sárga szalagot a kapura! Ha

nem lesz sárga szalag, továbbmegyek, és nem hozok rátok többé szegyet, megígérem.” Elküldte a levelet, aztán egy-két nap múlva nehéz szívvel buszra szállt, hogy elinduljon hazafelé.

***

Nem is földről volt szó egyszerűen, hanem inkább Istenről. A hazaköltözés egyben a kultusz megváltozását is jelentette. Babilonban emberfeletti küzdelmeket folytattak azért, hogy megmaradjanak. Életük részévé vált az elkötelezett tanítás, az iratok féltésének. Illik-e majd hozzájuk egy olyan kultusz, amelyben nincs harc, amely nélkülözi a feszültséget?

A hazatérés egyben az Istennel való kapcsolat újraértékelése is. Lehet, hogy véget ért a harag? Mostantól úgy gondolhatunk Istenre, mint aki megbocsátó, irgalmas és elfogadó? Hány vita ért véget ebben az időben? Hány bolondnak tartott próféta kapott újra figyelmet? Mert az elfogadtatást elhinni nem könnyű.

***

Billy Graham az igehirdetés végén hatalmas hibát követett el. Elmondta, hogy a megtértek menjenek majd le a kijelölt helyekre, és ott írják fel a nevüket és a címüket. Ez mind a megbeszélés szerint történt. Ekkor azonban mondott valamit, ami egy amerikaiak ártatlan semmisségnek tűnt, ma már nekünk is az, csak hogy az a nyolcvanas évek eleje volt Magyarországon. *Billy Graham* ugyanis azt mondta, hogy akik lemennek oda, majd kapnak tollat és egy műanyag mappát.

A megszentelt idők: folyamatok és pontok

Mit akar, mire vágyik az ember?

► **Az elmúlt héten az időről szoltunk a liturgikus sarokban. Az időről általában és keresztény értelmezésben. Az idő Isten ajándéka, meg kell tanulnunk élni ezzel a kincssel. A következő két alkalommal megkísérülünk rovatunkban kibontani: mit akar az ember, majd ezután azt, hogy mit akar az Isten. Így gondolkodunk együtt olvasóinkkal most az emberek igényelte megszentelt időről, legközelebb pedig az egyházi évről.**

Minden időben és minden kultúrkörben elkülönített az ember időket és időszakokat, amelyeket nem a mindennapos tevékenységeire szánt, hanem arra, hogy – kiszakadva a hétköznapiokból – megpróbáljon a végső valóságra koncentrálni, megérteni titkokat vagy legalábbis közelébe férkőzni a megfoghatatlannak. Tette ezt vagy azért, hogy ünneppé váljon számára a kiválasztott idő, vagy azért, hogy valami módon befolyásolja a titokzatos valóságot, a felette álló erő(ke)t, jóra fordítsa az őt veszélyeztető hatalma(ka)t.

Az ünnepre szüksége van az embernek – akit *Harvey Cox* „Homo festívusnak”, azaz ünneplő embernek nevezett –, hiszen emberségünkben fakad ez az igény. Az embernek a tagolásra is szüksége volt, hiszen ha nincs ünnep, összefolyik s ezáltal elviselhetetlenné válik a napok végeláthatatlan folyama. S a félelem legyőzésére is szüksége volt, hiszen ha nincs tisztában azzal, hogy mi vagy ki áll felette, akkor nyugtalan élete megmarad rettegésnek.

A történelem folyamán számtalan ilyen jelenséget figyelhetünk meg. Jelentős részük összefüggésben volt a természettel, a környezetünkkel, az élet eseményeivel. A kollektív bölcsesség évszázadok és évezredek alatt kimunkálta, hogy mi a jó az em-

bernek: mikor dolgozzon, mikor pihenjen, mikor ünnepeljen, mire figyeljen, és mit kerüljön el.

Megemlékezett az évszakok fordulópontjairól, a természet megújulásáról és őszi-téli visszavonulásáról. Végignézte és tudatosította a nap, a hold, a csillagok járását. S amit nem értett, ahhoz vagy képzeteket társított, vagy emberi történeteket. Ezekhez a megemlékezésekhez kapcsolta a munkáját és pihenését, ezeknek a történeteknek a mondanivalóját, erkölcsi következtetéseit izlelgette, fontolgatta s adta tovább a következő generációknak.

Örökölte és tudatosította az emberi történelmet, és használta az élet tanító mestereként. De közben nem feledkezhetett meg a történelem Uráról, aki időt adott nekünk.

Szükségünk van kijelölt időpontokra vagy megjelölt időszakokra, hogy azután a mindennapok időfolyamát is kezelni tudjuk...

A benzinkút közelünkben napi huszonnégy órában, vasárnaptól vasárnapig, az év háromszázhatvanöt napján nyitva van. Csaknem hasonló a helyzet a nagy áruházláncok bevásárlóközpontjaival. Nincs hétköznapi, és nincs ünnep.

Ha nincs ünnep, ha nincs szent idő, akkor kiüresedik az élet. A „csak hétköznapi” elszűnik, a mindig ünnep nyilvánvalóan becsapás. A mindig

rendelkezésre álló idő már nem szerez örömet. Megszűnik a várakozás és a vágyakozás. Adventben járva ezt kell, hogy tudatosítsuk. Az utolsó napig tartó adventben élve ezt kell megélnünk.

Szalad a mai ember. Nincs ideje semmire. Úgy rendez, úgy szervez, úgy alakítja ki a technikát és a segéteszközöket, hogy időt nyerjen, s közben kiesnek olyan időszakok, amikor várt, készült, vágyakozott valamire. Szükségünk van az időre, s miközben időt akarunk nyerni, elveszítjük a fontos, lényeges, szükséges időket: a félretett, a megszentelt időket.

Furcsa egyidejűséget teremtett az ember magának a korábban csak Istenre használt „mindenütt jelenlőség” jelzőjével – olvasom *Fulbert Steffensky* becécs szerzetesből lett evangélikus teológusprofesszor gondolatait –, s közben kicsúszott a kezéből az idő: az áldott, a tartalmas, a ritkán adódó, de mélyen megélhető idő.

Ülök a gépem előtt, és egyszerre vagyok Washingtonban, Tokióban, Rómában és Szingapúrban, hiszen látom, mi zajlik a tőzsdén, s nem csak látom – ha érteném is –, akár kereskedni is tudnék. Hiszen egyszerre vagyok itt is, ott is. Egyenes közvetítésben látom a háborút a világ másik végén, nemcsak olvasok a természeti katasztrófákról, hanem egyidejűleg láthatom a pusztulást.

Skype-on, telefonon és videokonferencián beszélgetek a tölem több ezer kilométerre lévő társaimmal, hogy azután időt nyerve szaladhaszak tovább. Megszűntek a távolságok, de a felkészülési, ráhangolódási időt is elveszíttem. Mennyire másként érkezett meg az ember oda, ahova

A VASÁRNAP IGÉJE

Ez elég volt ahhoz, hogy másnap az újságok arról számoljanak be, hogy *Billy Graham* igehirdetése Magyarországon tömeges megtérést eredményezett. A góccokon kétségtelenül kezelhetetlenné vált a helyzet. A lelátóról lezúduló tömeg nem éppen keresztényi módon harcolt a golyóstollakért és a műanyag mappáért.

Engem addigra ez már kevésbé zavart. Némileg elkábított az ember története, aki végül felült a buszra, hogy hazafelé induljon. Ahogy közelkedtek, úgy szorult el egyre jobban a szíve. Nem hitte, hogy hazatérhet. De amikor befordultak az utcába, ahol a házuk volt, a buszon ülő utasok felkiáltottak a meglepetéstől. A házakon, a fákon, a kerítéseken, mindenhol sárga zászlók, szalagok és lepedők lengtek. Az egész utca sárgába öltözött, úgy várták a hazaérkezőt.

***

Az elfogadtatás Isten csodája. Egy haza kitarul. A fogságban levők hazatérhetnek. A megtérést mindenki a maga bőrén érezheti, beszívhatja az új otthon hívogató illatát, az eddig ismeretlen táj mintha mindig is ismert lett volna.

A befogadtatás drámája pedig folytatódik újra és újra: a tékozló fiú hazatér, a szolga tartozását elengedik, a vak lát, a béna felugrik, a halott újra él. Tamás összetörten rogy a Feltámadott lába elé, Pál vak szemei zokogva új utat keresnek.

Az ember végre megbékél Istennel. ■ **KOCZOR TAMÁS**

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

érezte és élvezte (vagy szenvedte) az oda vezető utat is. Rá tudott hangozódni arra, amihez közeledett.

Ma egy órán belül eljutok fél Európába. S miközben próbálok a mindenható és mindenütt jelen lévő Isten tulajdonságát utánozni, nem marad időm. Mert időt csak akkor tudok nyerni, ha megtöltöm tartalommal, arra használom, amire kaptam, s megszentelem, hogy enyém lehessen az, ami mellett elszaladnék. Ha minden idő egyformává válik, egyben értelmetlen is lesz. Szükségünk van a megszentelt időre, hogy tagolva, dolgozva és ünneplve megélhessük az Istentől kapott – hamar elszaladó – időt.

Emlékszünk jól a sokszor idézett lutheri gondolatra: amikor nincs elég időm, még többet imádkozom.

Szenteld meg az ünnepnapot – hangzik a *Tízparancsolatban*. Mit jelent hát elkülöníteni, megszentelni, megélni az ünnepet? S mitől lesz ünnep az ünnep? A válaszok sorát egy hosszú sorozat se tudná befogadni, hisz oly összetett, oly gazdag a téma.

Ami biztos: mi, emberek igényeljük a megszentelt időt, és ha éppen az adott pillanatban valami fontosabbnak tűnik is, az életünk kiteljesedése vagy romlása függ attól, hogy van-e ünnepünk. De e mögött az igény mögött ott van Isten életere jól működően berendező szabályzata, a tíz íge.

■ **DR. HAFENSCHER KÁROLY**

Angyaljárás Szarvason

■ RADOSNÉ LENGYEL ANNA

Angyali reggelek vannak advent minden napján a szarvasi Ótemplomban. Hét órától fél nyolcig tart az alkalom.

Lázár Zsolt igazgató lelkész, esperes, a sorozat kitalálója így fogalmazott felhívásában: „Éljük át úgy ezeket a reggeleket, mint egy zárandoklatot, ahol a saját életünk kérdéseire is megtalálhatjuk a választ. A lelkész mellett minden reggel van egy házigazda is, aki személyes gondolatokkal, verssel, énekkel, imádsággal mondja el azt, ami kapcsolódhat az advent, karácsony, angyal, hajnal, Ótemplom... témakörökhöz.”

En december 5-én voltam az Angyali reggel házigazdája (képiünkön). Hideg, fagyos idő volt, meglátszott a lehelet, mégis sokan siettek a templomba. Egészen kicsi gyerekek, általános és középiskolások, fiatal családok, középkorúak és idősek. Gyertyák, mécsesek világítottak, és az iskolás gyerekek angyalrajzai díszítették a templom falait. A Benka Gyula evangélikus iskola tanárai és a lelkész zenéltek. Lázár Zsolt átütő erejű áhítatának alapigéje ez volt: „A hit a remélt dolgokban való bizalom...” (Zsid 11,1)

Házigazdaként két költőt hívtam segítségül: Szabó T. Anna saját gyermeke születésekor elmondott gondolatai és Mezey Katalin jézusi szertéről szóló írása segített az adventi várakozás ünnepélyessé, meghitté

LAZÁR ZSOLT FELVÉTELE

tételében. Levelet is vittem mindenkinek az angyaltól. Ekkor derült ki, mennyien voltunk. Száz levelet adtam át, de a sor végén állóknak már nem jutott...

Egészen kivételes alkalom ez az adventi sorozat. Mindenki saját magát adja és viszi az istencsereire, a ka-

rácsonyi készülődésre. Micsoda kegyelem! Úgy készülni a karácsonyra, hogy 24-éig december minden napján reggel héttől fél nyolcig együtt lehetünk a templomban. Köszönet érte Lázár Zsolt esperesnek és munka-

társainak, hogy angyaljárás van a szarvasi Ótemplomban.

Aki nem hiszi, járjon utána a YouTube-on!

A szerző a Déli Egyházkerület felügyelője, országosfelügyelő-helyettes

Kiadós könyvvásárok

Idén is számos keresztény kiadó kínálatából válogathattak mindazok, akik december 6-7-én ellátogattak Budapesten a Lónyay Utcai Református Gimnázium tornatermébe. A sokéves múltra visszatekintő keresztény könyvvásáron természetesen a Luther Kiadó is részt vett.

Munkatársaink örömmel nyugtázták, hogy egyre több gyülekezet és gyülekezeti tag él az előrendelési lehetőséggel, és a ferencvárosi tornateremben több Luther Könyvklub-tag is megfordult, akik 20-50%-os

kedvezményrel vásárolhattak kiadónk standjánál.

Miközben a kiadó munkatársai a Lónyay utcában árusítottak, Kende K. Péter igazgató – a Bartalis János Keresztény Kulturális Egyesület meghívására – Sepsiszentgyörgyön és Brassóban járt, illetve négyfalusi presbiteri találkozón vett részt Hosszúfalu-Felszegen. Mindkét helyszínen nagyon sikeres könyvbemutatót és kedvezményes könyvvásárt tartott.

► EvÉlet-infó

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

Ünnepi torzulás

Néhány nappal ezelőtt a város főutcáján akaratlan tanúja voltam egy idős házaspár nagyon tipikus beszélgetésének:

– Itt már semmi sem a régi, minden megváltozott, a város, az emberek, a viselkedés, az egész élet. Torz ez az egész világ, mintha minden a feje tetejére állott volna.

– Úgy, fonákjára – tromfolt a másik. – Bizony a kenyér meg a vizeskifli sem a régi, a tejszín sem lehet az íze után ráismerni, no meg az élelmiszerek, a piaci gyümölcs és zöldség, azok a borzalmas ízek, bezzeg régen...

– Meg, tudod – élénkült bele saját mondanójába a másik –, a Volvo sem az igazi már, a Volvo se Volvo, mióta a kínaiak belemásztak. Torz ez az egész nyavalyás világ.

Eddig tartott a párbeszéd. A reggeli sajtószemlében olvastam egy újságíró vaskos megjegyzését, hogy a „karácsony az, aminek a lényege a mai világban torzul”. Erről jutott eszembe: ahogyan a Volvo már nem is a régi Volvo, s a paradicsom sem az igazi, lehet, hogy a karácsony sem az igazi, az a régi, az a szép, meghitt és eredeti.

Persze hogy semmi sem olyan, mint régen, Kolozsvár sem a régi „szép város Kolozsvár”, az emberek is mások, a nyelvük, viselkedésük, mentalitásuk, és még sok-sok minden egészen más. De hogyan is vagyunk azzal az „igazi” adventtel, karácsonnyal?

Nekünk, ünnepi ígéhirdetőknél,

karácsonyi szónokoknak kínálja magát az örökzöld, a kézenfekvő klisé, a nagyszerű gondolat, az eltorzult advent és karácsony vérlázító története. Igazunktól ittasultan lehet mindent ostromozni, lehet dörögni szószékeinkről, hogy ez az elfajult, torz lelkű világ nagy babiloni vásárra degradálta az egészet, semmi másról nem szól az ünnep, csak a pénzről, a bevásárlási lázról, eszemisomról, rohanásról, ajándékozásról, hamis csillogásról, villogásról. És a nagy fényben észre sem vesszük a jászolbölcsőt, a megszületett kis Jézust. Hit, várakozás, bűnbánat, lelki ráhangolódás mint keresztényiségünk attribútumai alig-alig pislákolnak, alig érezhetők az ünnepen.

Mennyire torz ez az egész mesterkelt karácsony! S ha unalomig hajtogatjuk is ezeket, attól még igazunk van.

Persze hogy sok a túlzás: már november elején elkezdődik az adventi vásár, november végén Nagyszében főterén kigyulladnak a karácsonyfa fényei. Torz az, ahogyan a Black Fridaynek nevezett „karácsonyelőzetesben” emberek százazrei taposták halálra egymást az áruházak, mallok lépcsőin egy-egy szükségtelen, leszállított árú kacetért. S ha jobb módú emberek manapság wellnesshotelben álmodnak valami karácsonyi kényeztetést, az sem olyan, mint „a régi karácsony”...

Van azonban itt ebben a látványos torzulásban valami, amit alig-alig –

vagy egyáltalán nem – vesszünk észre, de ami legalább annyira torz és káros, mint amit karácsonyi diskurzusaink során oly tudatosan, prófétai vehemenciával, tüzes hittel ostromozunk.

S ez a valami talán azon „igazakról” szól, akik helyesen, tisztességesen, lelkiükben élnek meg az adventet, a karácsonyt. Akiknek igazi örömhír a vásáros-ajándékozás örülettel szemben az, hogy érkezik az Úr, hogy „velünk az Isten”, hogy megszületett a Megváltó.

Akik adventre, karácsonyra egy csapásra megváltoznak, akik ha eddig haraptak, rúgtak, tapostak, gyűlölték, most mintegy varázsszóra teljes metamorfózison esnek át. Angyalokká lesznek: adventben és karácsonykor tudják, hogy az első a lelki, a hitbeli elemény, a ránk törő szeretetérzés, hogy jónak lenni jó. Hirtelen észreveszik a köztünk élő nyomorultakat, nélkülözöket, a betegeket, a szenvedőket. Ilyenkor megtalálják a templomokat, kórházakat, idősothtonokat, árvaházakat, hajléktalanszállókat, és világmegváltó tetteikkel ott vannak a szeretet harcos barikádjain.

Kegyetlenül meg tudnak hatódni egy-egy jól célzott prédikációtól, egy-egy andalító karácsonyi énektől, szívhez szóló lírai ömlengéstől, a jászolban fekvő kisded kiszolgáltatott ártatlanságától – de főleg saját jósguktól. Mert ők is tudják, hogy adventben, karácsonyban első a lelki érték, a szív ünnepe. Jónak lenni jó, s

Megújult a zsinati honlap

► Egyházunk zsinatának honlapja – zsinat.lutheran.hu – az utóbbi hetekben számottevően felfrissült, tartalma kibővült. Az MEE hatályos jogszabályai fül alatt az eddigiekhez hasonlóan megtalálhatjuk egyházi törvényeinket naprakész formában. Újdonság azonban, hogy emellett elérhetővé vált teljes hatályos joganyagunk, beleértve az országos presbitérium által hozott országos szabályrendeleteket, illetve egyéb, jogerővel bíró szabályzatokat, valamint a zsinati határozatok tárát és a zsinati jogértelmező testület állásfoglalásait is.

A honlap így tudatosan vállalja azt a szerepet, hogy egyfajta on-line jogtárként megkönnyítse egyházunk jogalkalmazóinak tevékenységét. Természetes ugyanakkor, hogy a mindenkori hivatalos és hiteles jogi szövegforrás – a világi gyakorlathoz hasonlóan – továbbra is a nyomtatott formában megjelenő *Evangelikus Közlöny*.

A honlapon információt találhatunk az egyes zsinati ülészakok pontos dátumáról és napirendi pontjairól, tudósításokat olvashatunk a zsinati üléseken történekről, illetve fényképeket is megtekinthetünk a zsinat elnökségéről és az ülészakokról.

A zsinati honlapon személyi kérdésekben is tájékozódhatunk. Így megtalálhatjuk a zsinat, a zsinati bi-

zottságok és a zsinati tanács összetételét, valamint a zsinat által választott országos egyházi tisztségviselők listáját is.

A zsinattal való kapcsolattartást a telefonos, elektronikus és postai elérhetőségek feltüntetése könnyíti meg.

Jó szívvel buzdítunk tehát mindenkit, hogy látogassa meg zsinatunk honlapját, ismerje meg a feltöltött tartalmakat, ismerje meg összegyűjtött jogszabályainkat. Bizunk benne, hogy a zsinati honlap – elősegítve a jogkövetést – hatékony eszköz lesz egyházunk jó rendjének ápolásában, és hozzájárul ahhoz, hogy minél szélesebb körhöz jussanak el a szervezeti életünket érintő jogi ismeretek.

■ LÁSZLÓ VIRGIL,
a zsinati gazda helyettese

Meghívó Credo-estre

► Szeretettel várjuk a *Credo evangélikus folyóirat adventi estjére – figyelem: helyszín- és időpontváltozás! – a Mozsár kávézóba (1065 Budapest, Nagymező u. 21.) 16-án, hétfőn 18 órára.*

Az esten három friss kötet bemutatására kerül sor.

• *Hallgrímur Pétursson: Passió-énekek – Ordass Lajos fordításában, Probstner János grafikáival (az Ordass Lajos Alapítvány kiadása).* A könyvet *Utassy Ferenc*, az Izlandi

Köztársaság magyarországi tiszteletbeli főkonzulja mutatja be.

• *Füller Tímea: Töcsatükörben (Luther Kiadó).* Bemutatja: *Vancsó Éva* irodalomtörténész.

• *Kertész Eszter: Szalma és glória – Kertész Ambrus fotóival (Luther Kiadó).* Bemutatja: *Szigethy Gábor* irodalom- és színház-történész.

A művekből *Bokor Zsuzsa* és *Nagy Ferenc* színművészek olvasnak fel. Közreműködik: *Bozzai Balázs* (hegedű). Az est háziasszonya: *Zsuzsanna Zsuzsanna* főszerkesztő.

ÉGTÁJOLÓ

tója, hanem megélt mindennapjaink része lenne.

Ady sorait idézi fel emlékezetem (Karácsony):

*Golgota nem volna
Ez a földi élet,
Egy erő hatná át
A nagy mindenséget.
Nem volna más vallás,
Nem volna csak ennyi:
Imádni az Istent
És egymást szeretni...
Karácsonyi regge
Ha valóra válna,
Igazi boldogság
Szállna a világra.*

Adorjani Dezső Zoltán püspök
Romániai Evangélikus-Lutheránus
Egyház

Kapuvári hálaadás az újrakezdésért

▶ **Érdeemes volt kétszázötven évig várakozniuk a kapuvári evangélikusoknak? – hangzott a kérdés december 8-án kora este a város híres evangélikus szülöttéről elnevezett Lumniczer Sándor Kórház és Rendelőintézet ökumenikus kápolnájában. Az egybegyűltek ünnepi istentiszteleten adtak hálát azért, hogy százhusz esztendeje, 1893 decemberében ünnepelhetők először az ellenreformáció óta Krisztus jelenlétét a hirdetett igében és az oltárszentségben.**

Advent második vasárnapjának igéje, Mal 3,13–19 alapján megfogalmazott ígéhirdetésében a Soproni Egyházmegye esperese, *Gabnai Sándor* kijelentette: „Bár gyakran úgy érezzük, hogy hiábavaló az Urat szolgálani, ebben a hiábavalóságban valaki odalépett mellénk. Megmutatta ennek a közösségnek, hogy van lehetőség az újrakezdésre. *Lutherral* együtt valljuk: a világ állapota alapján nem lehet érvelni Isten léte mellett. Ezért van szükségünk az igére, a hallható és az ízelhető igére.

Valaki eljött, akinek a közelségére már két égő gyertya fénye emlékeztet – folytatta prédikációját az esperes. – Lesz majd egy nagy advent a megváltó Krisztussal. Itt az idő, hogy megmutassuk a világnak a rajtunk is átsugárzó Urat. Még tart az advent, még van időnk megőrizni szívünk lelki glóriáját, amelyet Istentől kaptunk. Adatok hálát, hogy elődeitek újat tudtak kezdeni, hogy Isten újat kezdett velük, és adjatok hálát, hogy most ti vagytok ennek az újnak a folytatói” – szövegezte az egybegyűltekhez Gabnai Sándor.

Kapuvár a reformáció kezdetétől hűséges volt az apostoli tanításhoz.

■ TUBÁN JÓZSEF

Már 1547-ből ismerjük saját lelkészük, *Kapuy Mihály* nevét, rajta kívül pedig még öt utódját az első időkben. 1643-ban azonban főkegyuruk, *Nádasdy Ferenc* – politikai ambíciói érdekében – elhagyta az egyházat, és a római katolikus felekezethez csatlakozott. Így számtalan megpróbáltatás után néhány évtized alatt elsovdadt a kapuvári egyházközösség.

A 19. századig kellett várni az újjáalakulásra. A vadossai egyházközösség oltalma alatt a Kapuváron letelepedett, evangélikus vallású *bárá Berg Gusztáv* védnöksége alatt 1876-ban fiókegyházközösség alakult, majd 1893 adventjén a báró által lakott kastélyban megünnepelhetők az első istentiszteletet is.

A hálaadó istentiszteletet követően a testvéregyházak nevében *Dukai Miklós* katolikus egyházközösségi elnök és *dr. Ballagi Farkas* református főgondnok köszöntötte a gyülekezetet. Mindketten kifejezték örömeiket, hogy bár a múltban a három felekezet között állandó feszültségek voltak, napjainkban a közös hit alapján együtt tudják szolgálni Krisztus kapuvári egyházának ügyét.

Szlovákul (is) Csorváson

▶ **Az adventi várakozásban ritkán látott vendégeket fogadhatott a Liptákné Gajdács Mária lelkész, vezető csorvási evangélikus gyülekezet. A kisváros szlovákiai testvértelepüléséről, Diószegről érkeztek fiatalok, élükön a helyi gyülekezet lelkészével, *Andrea Lukacovskával*. Többnapos látogatásuk záróakkordjaként hallgathatták meg december 8-án előbb a gyülekezet fiataljainak verses szolgálatát, majd az egyszerűségében is nagyon szép templomban a szlovák és magyar nyelvű ígéhirdetést.**

„»Megrepedt nádszálát nem tör el, és füstölő mécesst nem olt ki, míg győzelemre nem viszi az igaz ítéletet. És az ő nevében reménykednek majd a népek« (Mt 12,20–21) – ez a bibliai idézet illik az adventi időszakhoz, amikor is Krisztus Urunknak, a világ Megváltójának eljövételét várjuk. Mert bárhol élünk is, Szlovákiában vagy Magyarországon, Isten mindenütt jelen van – kezdte prédikációját *Andrea Lukacovska*. – Benne hitték, és az ő eljövételét várták elődeink is, akik a megélhetés reményében jöttek az Alföldre, és bár gyakran érezték magukat gyökértelen vagy félbe tört fának, Isten segítségével mégis képesek voltak gyökeret ereszteni itt, ahol éltek, hogy túléljenek mindent, hogy új hazára leljenek önmaguk és a családjuk számára. Nem feledkeztek el a »hazai rögről«, a kultúráról és a hagyományokról.

Tegnap szép élményben volt részem önök között – folytatta ígéhirdetését a Diószegről érkezett lelkész – a népzene hallgatva, melyből érezhető volt az összetartozás, a szeretet, a szívük egy darabja és az otthon melege. Ma együtt imádkozunk Istenhez, és csak őbenne találunk reményt. Mintha ma a szüleink életét a sajátunkba szeretnénk bevonni, és azt mondani: ez a bizonyosság, amikor az Isten házában és a mindennapi kenyér mezején békességre

és áldásra letek ők és mi is. Nagypapám, aki egyébként Klenócról, Közép-Szlovákiából származott, mondta: »A templom és a föld a két legcsozálatosabb dolog a világon.« És ez az igazság ott van minden egyes házában. Így éltek és így imádkoztak, így mondtak hálát az elődeink is, és ma éppen úgy, mint ők, mi is Istennél keressük a bizonyosságot” – fejezte be ígéhirdetését *Andrea Lukacovska*. A magyar nyelvű ígéhirdetést a Kondorosról származó, negyedeves teológiai hallgatótól, *Konyecsni Ka-*

tától hallgathatták, aki arról beszélt, hogy az Úr mindig ott van a közelünkben, s nem kihallgat, hanem – ha kérjük – meghallgat. Látja, hogy mennyire küzdünk azért, hogy az ő útján tudjunk járni, de botladozásunk közben fontos, hogy meglássuk segítő kezét, amelyet felénk nyújt.

■ GAJDÁCS PÁL

Krisztus ügyének közös képviselője

Nyílt taggyűlést tartott a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

▶ **Az Evangélikus Élet hűséges olvasói megszokhatták, hogy decemberben mindig tudósítunk a különböző egyházi szervezetek évről-évről közgyűléseiről. Nem történhet ez másként a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Szövetsége (MEÖT) esetében sem. Az ébrebbek az előző mondatban észrevehettek egy apró, mégis jelentős változást: módosult a felekezeti átfogó szervezet elnevezése. Az új egyházi törvény értelmében ugyanis a MEÖT már egyesületi keretben működik. Éppen ezért tartott a szervezet az eddig megszokott közgyűlés helyett nyílt taggyűlést december első keddjén székházában, Budapesten, a Magyar tudósok körútján. A rendezvényt jelenlétével és – *Egyház és állam társadalmi feladatvállalási felelőssége a 21. században* című – előadásával megtisztelte *Hölvényi György*, az *Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára*.**

Nem csupán a világi rendelkezések hoztak változást az ökumenikus szervezet életében – belső struktúraváltás is történt. A tanács tagegyházainak képviselői arra törekednek, hogy minél több tematikus program valósuljon meg az ökumené jegyében. Így a 2013. esztendőzt lezáró taggyűlés különös jelentőséggel bírt: a gyakorlatnak kellett visszaigazolnia, hogy vajon a szervezet javát szolgálják-e a változtatások. A MEÖT elnökének és főtítkárnak jelentése mellett ezért is övezte december 3-án megkülönböztetett figyelem a nyolc bizottsági elnök beszámolóját.

A MEÖT részvételével idén zajlott eseményekről *Fischl Vilmos* evangélikus lelkész, a szervezet főtítkára adott – az elnöki megnyitó után – rövid tájékoztatást. Kiemelte az Egyházak Világtanácsának október 30. és november 8. között a dél-koreai Busanban zajlott nagygyűlését, amelyen a református és az evangélikus egyház képviselőivel együtt vehetett részt.

Sok program jól ismert már gyülekezeteinkben. A teremtés hetének

vagy a világimnapnak a MEÖT Női Bizottsága által postázott anyagai évről-évre fellelhetők evangélikus templomaink iratterjesztési asztalain is. A január elején tartott egyetemes imahét alkalmainak tartalmi előkészítését a MEÖT Teológia és Keresztény Egység Bizottságának tagjai végzik. 2014-ben – amint a főtítkár elmondta – az ökumenikus imahét január 19. és 26. között lesz, az országos nyitó istentiszteletet a Kálvin téri református templomban tartják majd a nyitónapon, 18 órakor. Ez alkalommal kerül sor a templom felújítás utáni megáldására is.

Sok fiatal részt vett idén is a 72 óra *kompromisszumok nélkül* akcióban, segítve környezetükben a rászorulókon vagy lakóhelyük rendbetételében. E program, valamint a különböző nyári világi fesztiválokra való keresztény jelenléteket biztosító Közös Pont-sátrak működtetése mögött a MEÖT Ifjúsági Bizottságának koordináló szolgálata áll.

A számos beszámoló közül e sorok íróját a lassan kilenc évtizedes

múlta visszatekintő periodika, a *Theologiai Szemle* szerkesztőbizottsági elnökének jelentése ragadta meg különösen is. A negyedévente megjelenő lapot egy esztendeje a Magyar Tudományos Akadémia lektorált tudományos szakfolyóiratnak minősítette. Ez természetesen nagyobb felelősséget ró a szerkesztőkre, ugyanakkor egyfajta „minőségbiztosítást” is jelent. Kár, hogy a folyóiratnak oly szűk az olvasótábor...

2013 legnagyobb vállalása kétségkívül a házigazdaszerep volt az Európai Egyházak Konferenciájának (CEC) július 3–8. között megtartott budapesti nagygyűlésén. A kétszázharminc delegáltak, a jelen lévő többi munkatársnak, valamint a média képviselőinek informálásában, kalauzolásában harminc magyar fiatal és a MEÖT tagegyházainak küldöttei segítettek.

A tartalmi munkákról szóló beszámoló elhangzása és a pénzügyi jelentések elfogadása után nem véletlenül jegyezte meg *dr. Bölcskei Gusztáv* püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke, hogy a MEÖT tevékenysége ma már olyan széles spektrumon nyilvánul meg, hogy nehéz lenne elképzelni az egyházak életét az ökumenikus együtt munkálkodás nélkül. Ezzel aláhúzta azt, amit református püspöktársa, *Steinbach József* MEÖT-elnök még a taggyűlés elején mondott áldást kérő imádságában: „Az Úr áldja meg a magyarországi ökumenét, hogy az Isten igéjének közös, egyre érettebb és hűségesebb megértésére alapozva hitelesen képviselhesse Krisztus ügyét hazánkban, és élő hittel vehessen részt a nemzetközi ökumenikus mozgalomban!”

■ B. PINTÉR MÁRTA

Számadás és megújulás

A Magyar Bibliatársulat Alapítvány közgyűlése

▶ **A Magyar Bibliatársulat Alapítvány éves közgyűlése december 4-én volt az alapítványi székházában. A tizenkét protestáns és ortodox tagegyház képviselőinek jelenlétében megtartott közgyűlés igencsak zsúfolt napirend szerint végezte munkáját. *D. Szabik Imre* püspök, alapítványi elnök üdvözlő szavai és beszámolója között *Papp János* baptista egyházelnök áhítatát hallgathatták meg az egybegyűltek *Lukács evangéliumának 12. részéből válogatott versek* alapján. Ezt követően *dr. Pecsuk Ottó*, az alapítvány főtítkára számolt be a legutóbbi éves közgyűlés óta eltelt időszak eseményeiről.**

Az alapítvány tevékenységét polarizáló társadalmi közegben folytatja, melynek hatásai a bibliamisszió feltételrendszerét is érintik. Az alapítvány által gondozott protestáns bibliafordításnak a könyvpiacra más kiadók bibliakiadványával is versenyeznie kell, és ez a Kálvin Kiadó forgalmazta Biblia értékesítésének visszaesését eredményezte.

A kieső jogdíjbevételek csökkentették az alapítvány rendelkezésére álló forrásokat, ami a bibliamisszióra fordítható összegek mérséklődésével is járt. Ezt a kedvezőtlen tendenciát elensúlyozta ugyan a tagegyházak növekvő áldozatvállalása s néhány anonim adakozó kiemelkedő összegű támogatása. Miközben az alapítvány alkalmazotti létszáma csökkent, a tevékenység végzésének feltételei mégis javultak, mivel az év során sikerült a szervezet tizenhét éves személygépkocsiját könyvszállításra alkalmas Dacia gépkocsira cserélni.

Az alapítványi munka nemzetközi feltételei is romlottak, hiszen a Bibliatársulatok Világszövetsége a gazdasági világválság hatására szervezeti rendszerének átalakítására kényszerült, ami a korábban megszokott mértékű támogatások visszafogásával járt.

Balról jobbra: *dr. Pecsuk Ottó*, *D. Szabik Imre* és *Papp János*

A világhoz tapasztalható óriási humanitárius katasztrófák mellett a rendszerváltás után negyedszázaddal a kelet-európai térség iránti érdeklődés megcsappant, s a magyarországi politikai folyamatokból kialakult, vitatható indokoltságu

negatív kép sem segíti a bibliamunka iránti érdeklődés ébren tartását.

A főtítkári beszámoló követően az alapítvány pénzügyi kurátora – e sorok írója – számolt be a 2012. évi pénzügyi terv teljesítéséről, valamint a 2014. évi költségvetés sarokszámairól. Az alapítvány 2012-ben – valamennyi tervét és kötelezettségét teljesítve – szerény nyereséget realizált. A kurátor 2014-re is kiegyensúlyozott pénzügyi tervet javasolt, mely a 2013. évi tervezett kiadási előirányzatot mintegy húsz százalékkal haladja meg.

A kiadások növekedése indokolt, hiszen 2014-ben számos új programot indít az alapítvány. Az új hangzó Biblia kiadása az Olivier Béguin Alapítvány nagyvonalú támogatásával valósulhat meg. Céltámogatás segítségével hozzájárulunk a finnugor testvériség ápolása keretében a mari (cse-remisz) nyelvű *Újszövetség* kiadásához.

A legfontosabb jövő évi feladat a revideált új fordítású Biblia megjelentetése, melynek szövege sokéves bibliarevizós munka eredményeképpen elkészült, s jelenleg már nyomdában van. A revideált új fordítású Bibliát ökumenikus ünnepi istentisztelet keretében 2014. április 27-én, 18 órakor a Deák téri evangélikus templomban bocsátják útjára, s ezt az alkalmat a Biblia népszerűsítésére szolgáló számos más esemény is követi majd az év során.

■ ZSUGYEL JÁNOS

Egyetemes felelősség

A Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alap névadójának portréja

► 1890 méltán tekinthető új korszak kezdetének egyházunk életében. A négy egyházkerület közül háromnak elhunyt a püspöke, utódaik friss energiával látták neki évtizedek óta húzódozó kérdések lezárásának és új intézmények létrehozásának. A tiszai egyházkerület püspökévé Zelenka Pál miskolci lelkészt választották. Hosszú előkészületek után 1891-ben ült össze a zsinat, és hozta meg azokat a törvényeket, melyek majd fél évszázadon keresztül szabályozták a Magyarországi Evangélikus Egyház életét.

■ KERTÉSZ BOTOND

A Zelenka család története erősíti azt a sokat vitatott feltevést, hogy a Felvidék sikeres reformációja és a huszitizmus között közvetlen összefüggés volt. A család őse Žižka cseh huszita vezér hadaival tört be az országba, de átállt Máttyás oldalára, ezért magyar nemességet és Nyitra megyében kisebb birtokot is kapott.

Evangélikus lelkészeket már a 16. században is találunk a Zelenka családban. Zelenka Pál apja, Dániel vanyarci lelkész és nógrádi főesperes volt.

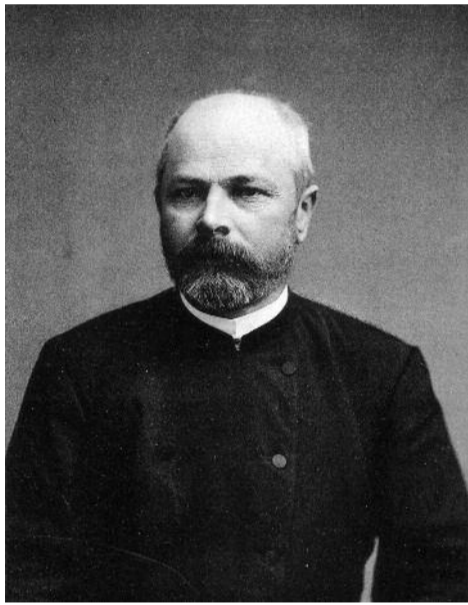
Zelenka Pál 1839. augusztus 19-én született Cseh-Brezón (České Brezovo, Szlovákia). Középiskoláit Aszódon, Selmecen és Pozsonyban végezte. Eredetileg a tanári pályára készült. 1859-ben a jénai egyetemen tanult, majd Szügyön lett nevelő a Szilassy családnál. Kiválóan zongorázott, ennek leginkább a társadalmi életben látta hasznát, pozsonyi teológus korában a polgárok estélyeinek kedvelt vendége volt. Neves zongoratanítványa volt a magyar nőnevelés megteremtőjének, Veress Pálnéknak Szilárdá nevű leánya, akinek szülei gondosan ügyeltek arra, hogy egyetlen gyermeküknek a legkiválóbb nevelést biztosítsák.

Lelkészi pályáját Székács József bányakerületi püspök segédlelkészeként Pesten kezdte meg 1862-ben. Két év múlva az irsai gyülekezetet hívta meg lelkészének. 1866-ban Miskolcra választották meg, így került a bányai egyházkerületből a tiszaiába. A miskolci gyülekezetnek haláláig lelkésze volt, egyházi „karrierje” párhuzamosan haladt gyülekezetek tekintélyének és anyagi erejének gyarapodásával. 1887-ben a hegyaljai egyházmegye főesperese lett, 1890-ben pedig nagy többséggel választották meg a tiszai egyházkerület püspökévé.

Zelenka széles körű lelkészi és püspöki működésének legmaradandóbb alkotása az egyház „szociális hálójának” megerősítése volt. Már Székács József püspöki segédlelkészeként részt vett a principális által megalakított és vezetett egyetemes gyámintézet munkájában. Az intézmény

két szempontból is jelentős volt: egyrészt az anyagi nehézségekkel küzdő gyülekezeteknek nyújtott segítséget bel- és külföldi egyházi források felhasználásával, másrészt egyetemes, azaz országos hatáskörű volt, és így erősítette a 19. század második felében még igen gyenge alapon nyugvó összetartozás érzését.

Zelenka Pál részt vett az intézet

alapszabályainak kidolgozásában, pénztárosa, titkára, majd 1886-ban elnöke lett. Közreműködött abban, hogy a németországi Gusztáv Adolf-egylethez szorososan csatlakozzon a magyarországi intézet, amelynek 1885-ben a történetét is megírta.

A gyámintézet egy nagyon fontos problémán, a nyugdíjas lelkészek, lelkészözvegyek és -árvák helyzetén nem sokat tudott segíteni. A lelkészekről való gondoskodás továbbra is elsősorban a gyülekezetek feladata maradt. Ahol a gyülekezet anyagi ereje, illetve idős lelkészeihez való kötődése engedte, ott haláláig gondoskodott pásztoráról. Gazdagabb gyülekezetekben idősebb korára a lelkész gyűjthetett akkora vagyont, hogy ellátásáról maga is tudjon gondoskodni. Az is gyakran fordult elő, hogy az idős lelkész gyermekeihez költözött, akik több esetben maguk is papok vagy papnők voltak.

A lelkészözvegyek és -árvák helyzete még kilátástalanabb volt. Legfeljebb ideig-óráig számíthattak ellátásra, és a szokásjog alapján a parókiát hat hónapon belül el kellett hagyniuk.

A 19. század közepétől először egyházmegyei önkéntes nyugdíjpénztárak alakultak, 1867 után a dunáninneni kivételével az egyházkerületek is megalkották saját nyugdíjpénztáraikat.

Zelenka Pál az 1891–94-es zsinaton indítványozta egy országos nyugdíjintézet létrehozását. Esperesként, majd püspökként és gyámintézeti lelkészként pontosan látta, hogy milyen nagy szükség van a rászoruló egyházi alkalmazottakról való gondoskodásra. Székács Józsefhez hasonlóan ő is meg volt győződve arról, hogy a modernizációval jelentkező új problémákra egységes válaszokat kell adni. Püspöki székfoglalójában kifejtette: „Egyházunk, mint azt már elnevezése is mutatja, egy, mégpedig elválaszthatlanul egy egyház. Egy evangélium, egy szellem, egységes törvény, egységes kormányzás, egységes rend a lelke annak.”

A nyugdíjintézeti törvényt előkészítő bizottság elnöki tisztét ő látta el a zsinaton. A javaslattal a gyülekezetek terheit akarta csökkenteni és a lelkészek, tanítók munkamorálját erősíteni. Úgy vélte, hogy ha a gyülekezetek munkatársai egzisztenciális biztonságban vannak, akkor jobban tudnak feladataikra koncentrálni. Az egyetemes nyugdíjintézet a „közszellemet”, azaz az egyházi összetartozás érzését is megerősítheti: „Szegénységgel még megélhetünk, közszellem nélkül már nem!”

A törvényt 1894-ben fogadta el a zsinat, egységes összegű nyugdíjat meghatározva az egészségügyi okok miatt munkaképtelenné vált vagy hetvenedik életévüket betöltött lelkészek, tanítók, kántorok (énekvezérek), illetve ezek özvegyei és árvái részére. Az ennek biztosításához szükséges járulékot a lelkészek és a gyülekezetek is kötelesek voltak fizetni. A törvény szerint a nyugdíjintézet 1897-ben kezdte meg működését.

Az egyházunk zsinata által 2013-ban létrehozott Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alap a 21. században azt a szociális hálót biztosítja az egyházi alkalmazottak számára, amelyért Zelenka Pál a 19–20. század fordulóján gyámintézeti elnökként és a nyugdíjintézet előkészítőjeként oly sokat tett.

Zelenka Pál neve arra is emlékeztethet minket, hogy a szociális biztonság nemcsak egyesek számára fontos anyagi kérdés, hanem egyházunk belső kohézióját erősítő fontos eszköz.

A szerző történész, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos munkatársa

Az igazi Mikulás

► Szent Miklós püspök hasonmása járta Budapest belső kerületeinek utcáit december 6-án. A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége és a Pest-budai Dalárda akciója az ünnep keresztény gyökerére és az adakozás fontosságára mutatott rá.

– Célunk fölhívni az emberek figyelmét arra, hogy a mikulásjárás évszázados Kárpát-medencei hagyományának központi alakja valójában a 3–4. században élt Szent Miklós mûrai püspök, akinek legendássá vált történeti személye, különösen a rászorulókat felé forduló gondoskodása ma is példa számunkra – hangsúlyozta Kéthelyi Máttyás, a kezdeményezés ötletgazdája.

A fiatal tanár úgy véli, napjainkban sokan összekeverik a Mikulást a Téliapóval. Szerinte ennek az az oka, hogy a kommunizmus évtizedeiben, amikor vallástalanítás folyt az élet minden területén, Szent Miklós ünnepének és a karácsonynak is igyekeztek kiszorítani az eredeti üzenetét, ezek helyett pedig a bár kedélyes és barátságos, de a magyar hagyománytól idegen Téliapó kultuszt hoznosították meg.

– A rendszerváltozás után sem javult a helyzet. A globalizációs kultúrinvázió, a fogyasztói társadalom

világa már nem politikai, hanem üzleti érdekből terjeszti a magyar és közép-európai hagyománytól teljesen idegen, amerikai és észak-európai mintájú Téliapó-kultuszt – szövegtele a kezdeményezést újtárra indító fitalemler, aki társaival azt szeretné elérni, hogy hazánkban az eredeti formájában éljen újja és terjedjen el a mikulásjárás régi hagyománya.

Belvárosi körútja során a piros püspöki süvegbe és palástba öltözött, püspöki pásztorbotot tartó Mikulás kíséretével – segítőjével és a busóárcos ördöggel – a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium több osztályába is ellátogatott (alsó képiünkön). A diákok énekszóval és Szent Miklós legendáinak felidézésével fogadták vendégüket, aki szaloncukrot osztogatott közöttük, és búcsúzóul arra kérte őket, hogy ne az ördögről vegyenek példát, hanem a jót, az erényt válasszák életük zsinórmértékéül.

■ K. S.

Ünnepélyes keretek között került sor a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium új természettudományos laboratóriumi helyiségeinek megáldására december 5-én, csütörtökön. A szeptember óta már használatban lévő három tanterem az Öveges program keretében készülhetett el. A pályázati támogatás lehetővé tette ezenfelül a teljes épületszárny felújítását is. A hivatalos átadáson köszöntőt mondott Firtl Máttyás, a térség országgyűlési képviselője, valamint dr. Albert Levente egyetemi tanár. A projektet Töllli Balázs igazgató és Horváth Lucia kémia szakos tanár, laborvezető, a projekt szakmai vezetője ismertette a megjelentekkel.

Az átadást követő rövid istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke Róm 1,19–20 alapján hirdette Isten ígését, majd áldást mondott az új helyiségekre. A liturgiában közreműködött dr. Lackner Pál, a Magyarországi Evangélikus Egyház programkoordinátora.

A fizikai, kémiai, biológiai és földrajzi ismeretek bővítésére szolgáló tantermek a líceum egykori diákjainak, Gombocz Endrének, illetve Vermes Miklósnak és Mikola Sándornak a nevével viselik.

■ ADÁMI MÁRIA felvétele

Laborshow a líceumban

► Az evangélikus iskolákban természettudományos tantárgyakat oktató nevelők gyakran találkoznak és osztják meg tapasztalataikat. Így történt ez december 4-én, szerdán is a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégiumban. A helyszín választása nem volt véletlen, hiszen a líceum azon szerencsés iskolák közé tartozik, amelyen egy uniós pályázatnak köszönhetően – jelentős összeget nyertek a természettudományos tantárgyak korszerű és gyakorlati alapokon nyugvó tanításához.

Töllli Balázs igazgató megnyitója után Horváth Lucia laborvezető mutatta be a résztvevőknek A Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium és

partneriskolái természettudományos oktatásának fejlesztése című projektet, a benne dolgozó pedagógusokat és az új laboratóriumot.

Egy rövid, érdekes kísérleteket felvonultató „laborshow” után az érdeklődők bepillanthattak a 8. osztályosok biológia-, a 12. osztályosok fizika-, a 9. osztályosok földrajz-, valamint a 11. osztályosok kémia-laboróráinak folyamatába. A biológia-bemutatóórát Baráth Mónika, a fizikát dr. Zsuppán Sándor, a földrajzot Nagy Róza, a kémiát Győre Henriette tartotta.

A rendezvényre érkezett hatvan pedagógus betekintést nyerhetett az intézményben folyó, kísérletezésen alapuló természettudományos oktató-nevelő munkába. Sok szép és látványos kísérletet láthattunk az okos diákok és a rendkívül felkészült pedagógusok közösségében.

■ GYÖRNYÉ TIMÁR HENRIETTE természettudományi tantárgyok vezetője

ÉRZÉKENYÍTŐ NAP a Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnáziumban

Érzékenyítő napot szerveztünk a gimnazisták számára december 7-én a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium többcélú intézményében. A nap motójául a végtagok nélkül született ismert evangélista, *Nick Vujicic* gondolatát választottuk: „Döntést kellett hoznom, hogy mérges legyen-e Istenre azért, amim nincs, vagy hálás legyek azért, amim van.”

Ezen a napon diákjaink a Nem Adom Fel Alapítvány és az Uccu Roma Informális Ok-

tatási Alapítvány közreműködésével vehettek részt különböző programokon. A Nem Adom Fel Alapítvány öt helyszínen biztosította tanulóink számára, hogy kipróbálhassák, hogyan lehetséges látni a látás képessége nélkül, mozdulni, ha helyhez vannak kötve, válaszolni, ha nem hallják a szót, és egy helyben ülni sportolni sakkasztól nélkül.

Az Uccu Roma Informális Oktatási Alapítvány közreműködésével a gyerekek a *Nagy Viktor Oszkár* és *Petrik András* rendezte *Fel-*

sőbb parancs című dokumentumfilmet tekinthették meg. A film arról szól, hogy tömegek kísérlik meg a tiltott határátkelést a szerb–magyar határon, hogy bejussanak az Európai Unióba. A magyar oldalon helyi lakosok önkéntes polgárőrként védik településük és az uniós határát. A szerb oldalon a határsértésre készülő migránsoknak egy szabadkai lelkész segít... A filmvetítést levezető, drámajátékos feldolgozás követte.

December 7. a Sztehlo Gábor Evangélikus

Gimnáziumban olyan nap volt, amelyen sokan először találkoztak testközelből a *mássággal*. Diákjaink élménybeszámolóiból kiderült, hogy számukra ennek a napnak a legnagyobb tanulsága, hogy sohasem lehet feladni a reményt, nincs olyan helyzet, amelyben meg ne lehetne találni azt a jót, amiért érdemes küzdeni, harcolni.

■ *Részletek BODOR ESZTER intézményvezető-helyettes beszámolójából*

A gimnázium tanulóinak élménybeszámolói

A szombati tanítási napon, december 7-én látás- és mozgássérültekkel találkoztunk, és belekóstolhattunk, milyen is vakon vagy kerekesek székben élni. Vakvezető kutyával és fehér botokkal jártuk be az emeletet, majd az egyik hölgy megmutatta, hogyan is számíthatjuk egy látássérült. A két büttyköt kellett a billentyűzetet megkeresni, és a gép hangosan ki mondta, mit írunk le.

Ezután a földszinten beülhettünk kerekesek székbe, és akadálypályán kellett végigjutni, kis bóják között, amiken nagyon nehéz volt kanyarodni. *Anna*, a lány, aki instrukciókat adott ezekkel kapcsolatban, egy autóbaleset miatt képtelen járni. De egy mosolygós, kedves lány volt, és nem is számított, hogy kerekesek székben ül-e, vagy sem, mert vidám volt, és csillogott a szeme.

Osztályfőnökeink is kipróbálták a pályát, egészen jól ment nekik is. Nagyon nevetünk, és kérdéseket tettünk fel, hogyan kell segíteni például felszálláskor a buszmegállóban egy kerekesek székben.

A filmek előtt bekukkantottunk a tornaterembe, ahol röplabdameccs folyt – a földön ülve. Törökülésben ütötték el a labdát a háló felett. Érdekes meccs volt, de indulnunk kellett a következő állomásra, a Lila terembe, ahol szivacsokon elterülve néztük meg a *Pillangócirkusz* című kisfilmet *Nick Vujicic*-sel, aki *Will* néven egy mutogató cirkusz megszégyenített tagja volt.

Nicket az emberek kinevették, és úgy emlegették: „az ember, akinek még Isten is hátat fordított”. Egy másik cirkusz igazgatójához szökött el, aki felkarolta, és megmutatta, hogy csak akkor lesz „nyomorék”, ha ő is ezt hiszi el magáról. *Will* végül megtanult önállóan mozogni, sőt úszni is, és ő lett a következő attrakció: az ember, aki ötven méter magasról egy medencébe ugrott, és felúszott a felszínre, reményt adva egy szegény kislánknak is, aki csak mankóval tudott járni.

Megbeszéltük a filmet a hölgygel, aki látástól lefelé szintén mozgásképtelen. Ám ahogy Annánál is tapasztaltuk, ő is mosolygós és könnyed volt, Mikulás-sapkában. Az osztálytársaim szinte mind egy véleményen voltak a filmmel kapcsolatban: az apró örömeiket kell keresni, mindennek inkább az előnyét, semmint a hátrányát. És csak akarni kell. Így bármit elérhetsz, ha a szerencse is melléd szegődik.

A templomban egy dokumentumfilmet is vetítettek illegális bevándorlókról, akik a határoknál bujdosnak, éheznek és fáznak, félnek, és reménytelennek látják sorsukat. Az aznapi tapasztalatokat átgondolva sokkal jobb kedvünk lett – légy erősebb, akaratosabb, kitartóbb, és sose hagyd el a mosolyt!

■ *BENCZES ANITA LAURA (11. A)*

***

Szombaton reggel még épp csak ébredtünk, amikor a tornaterembe lépve megismerkedhettünk Papp Szabolccsal, egy mozgássérült társunkkal, aki ülőröplabdázni hívott minket.

Először kicsit megszeppenve, majd egyre bátrabban, felszabadultabban játszottunk. Egyetlen szabály volt csak, hogy maradjunk ülve.

A játék célja az volt, hogy megfelezzünk arról, hogy az ő mozgása korlátozott. Rájöttünk, hogy ugyanolyan játékos, mint mi.

Szabolcs hihetetlenül erős, karizmatikus és kitartó egyéniség. A meccsek közben bírói funkciót is ellátott, sőt jobban játszott, mint mi. Rengeteg pontot szerzett, szerváival

az ellenfél csapatát és a vezetőséget sem kímélte.

Feltöltődve indultunk tovább a templomba, ahol a Felsőbb parancs című dokumentumfilmet nézhettük meg a me-

nekültek nehéz sorsáról. Aztán az Uccu Roma alapítványtól érkezett személyekkel beszélhettük meg a filmmel kapcsolatos kérdéseinket. A tabuként kezelt és kimondatlan témákat játékokkal színesítették. Ezen a napon helyezettünk átértékelve, tapasztalatokkal gazdagodva indultunk haza.

■ *NOVODONSKY BIANKA, PASQUALETTI BETTINA, DARÁNYI DÓRA, HÓRA KRISZTINA (10. A)*

***

Szegedi Anikó tanító konduktor gondolatai az érzékenyítő napról

Talentumokkal érkezünk erre a világra valamennyien. Mennyire becsüljük, éljük, bontakoztatjuk ki ezeket a kapott talentumokat?

Az integráló munkaközösség vezetőjeként kaptam felkérést, hogy a gimnáziumi érzékenyítő napon szervezzek egy állomást diákjaink számára.

Két osztály látogatott el arra a helyszínre, ahol másfél órában gondolkodtunk együtt azokról az emberekről, akik értelmükben valamilyen fokú sérüléssel élnek. Beszégettünk a sérülések okáról, mértékéről, formájáról, majd egy bemutatóval érzékeltem az értelmileg akadályozott gyermekek minden napjait.

Végig méltó csend és figyelem kísérte ezt az órát, ugyanakkor a saját gondolatok és érzések is helyet kaptak.

Az óra második részében a több díjjal kitüntetett, *Forrest Gump* című filmből választottam részleteket. Közösen néztük, nevtük, könyveztük meg, s éreztük át azt, hogy az emberség több a fizikai és a szellemi egészségnél, hogy a lelki gazdagság olykor olyan határok ledöntésére is képes, melyek sorsokat változtatnak meg, írnak át.

A filmrészletek megtekintését követően nyitott mondatokat kaptak a csoportba osztott gyermekek, melyeket – átbeszélgetve – maguknak kellett befejezniük: *Elve-*

szett... Soha nem veszhet el... A vihar... stb.

Átgondolt és átértékelve megoldások születtek.

Befejezéséppen szimbólum rajzolását kértem, mely jellemezte a témát, a közben született gondolataikat, a filmet, összességében azt a másfél órát, melyet együtt töltöttünk.

„A mama azt mondta, hogy mindennap történnek csodák, nem mindenki hiszi el, de történnek, az biztos.” (*Forrest Gump*)

Én hiszem.

A közösen megélt pillanatok maradandóak, értékesek és lényegesek voltak. Úgy éreztem, hogy valami útravalót valamennyien magunkkal vittünk.

DEÁK DANIEL FELVÉTELEI

Három állomást emelnék ki, amelyek a legnagyobb hatással voltak ránk.

A program első órájában a mozgássérült-röplabdát próbáltuk ki. Egy mozgássérült férfi, *Papp Szabolcs* tartott előadást a Nem Adom Fel Alapítványtól.

Rendkívül erős egyéniség volt, és

mindenkinek példaképként szolgálhat. A program elején leszögezte, hogy a játék közben észre sem fogjuk venni, hogy ő sérült ember. A játék végére ez így is lett, mindenki nagyon élvezte a sportot, és egyenértékű csapattársként tekintett rá.

A következő helyszínen kipróbálhattuk, milyen nehézségekkel találkozik egy látássérült ember. Átéltük, hogy milyen fehér bottal és vakvezető kutyával közlekedni, és a számítógép használatát is kipróbáltuk.

A napot egy hallássérült hölgy előadása zárta. Rendkívül inspiráló személyiség volt. Játékosan mutatta be egy hallássérült mindennapi kihívásait, például eljátszottuk, hogy egy hallássérült ember hogyan tud útbaigazítani egy járókelőt, vagy egy tanórán hogy tud részt venni. A jelbeszéd világába is betekintést nyerhettünk.

Mivel legtöbbünk számára nem ismert a fogyatékkal élők világa, ezért most értettük meg, hogy ami nekünk természetes, az nekik kihívást jelent.

■ *NOVÁK MÍRJAM, FIKÓ SZONJA (12. D)*

Találkozások a nyelvórán

Idegen nyelvet oktató tanárok konferenciája
a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban

► Tizenkilenc iskolából hatvanöt tanár – köztük angol, német, francia, olasz, spanyol és orosz szakos – töltött együtt egy rendkívül tartalmas napot december 3-án a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban. A Magyarországi Evangélikus Egyház iskoláiban tanító, élő idegen nyelv szakos tanárok első közös konferenciáját *Találkozások a nyelvórán* címmel rendezték meg. Először a vendéglátó gimnázium igazgatója, *Kézdy Edit* köszöntötte a résztvevőket, majd – a Gedeon Társaság képviseletében – *Tóth Ernő* ajándékozta meg a jelenlévőket idegen nyelvű Bibliával (*képünkön*).

JÓRSITS ATTILA FELVÉTELE

Rövid bemutatkozás után az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Angol Nyelvpedagógiai Tanszékén oktató *Enyedi Ágnes* tartotta meg a konferencia címadó előadását, szemléletformáló gondolatokat megosztva a hallgatósággal a nyelvórák tanítási stílusát illetően.

A tanácskozás második részének elején az Amerikai Kereskedelmi Kamara munkatársa, *Gál József* mutatta be a *Nyelvi nagykövet programot*. A program keretében üzletemberek látogatnak el iskolákba, és arról beszélnek a diákoknak, hogy munkájuk során milyen fontos a nyelvtudás.

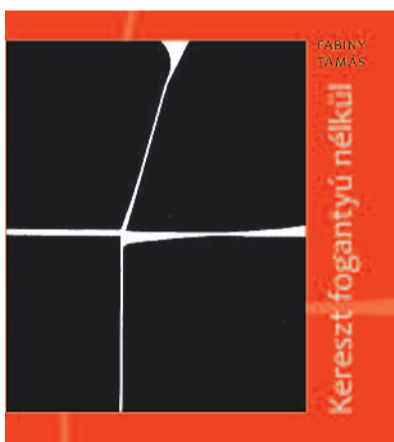
A délután folyamán az érdeklődők három módszertani műhely közül választhattak. A meghívott előadók – *Prievara Tibor* angoltanár, a *TanárBlog.hu* szerkesztője (budapesti Madách Imre Gimnázium), *Boócz-Barna Katalin* egyetemi docens, az ELTE Germanisztikai Intézetének munkatársa és *Fischer Andrea* angoltanár (budapesti Szent László Gimnázium), egyetemi oktató – olyan gyakorlati tanácsokkal és innovatív ötletekkel látták el a résztvevőket, amelyek hozzásegíthetnek ahhoz, hogy az iskolai nyelvtanítás még hatékonyabbá váljon.

Az igazán gazdag programmal büszkélkedő konferenciát – amelynek megvalósulásához támogatásával hozzájárult az evangélikus egyház, valamint több idegen nyelvi könyvesbolt is – a meghívott vendégek egybehangozóan sikeresnek ítélték. Hasonlóan pozitívan értékelte a napot a Deák Téri Evangélikus Gimnázium idegen és nemzetiségi nyelvi tantárgygondozója és egyben a találkozó főszervezője is. *Urbán Ágnes* abbéli reményét fejezte ki, hogy jövőre ismét megrendezhetik a konferenciát, amely nemcsak a tanárok szakmai megújulásának lehet előmozdítója, hanem még szorosabbra fűzheti az evangélikus iskolák közötti kapcsolatot.

■ LUX ÁGNES

Zsoltáros ébresztő a rádióban

Gondolatok Fabiny Tamás új könyvéről

Advent hóillatú hetében kedves-szép ajándékot tett asztalunkra a Luther Kiadó: *Fabiny Tamás Kereszt fogantyú nélkül* című – hetvenegy rádiós jegyzet tartalmazó – kötetét.

Az Északi Egyházkerület lelkesíti vezetője 2008 januárjában kapta a felkérést, hogy a Magyar Rádió *Vasárnapi újság* című műsorában rövid valóságos üzeneteket küldjön. Szép és nehéz feladat: három-négy percben megszólítani az embereket, útba indítani, útra való reménnyel ellátni őket.

Fabiny püspök sikerrel teljesíti vállalását. Talán egyszerű, bölcs szavainak köszönheti az odafigyelést. A mindennapok kis csodái felmutatásával, ahogy egy-egy életsorsot, közéleti témát a Biblia ódon-szép gondolatainak összefüggéseibe helyez.

„Egyenesedjétek fel, és emeljétek fel a fejéteket, mert közeledik megváltásotok ideje” – idézi *Lukács evangéliumát* egyik finom szöveű jegyzetében. A jézusi ige biztat, belőle erőt meríthetünk. Lassan, észrevétlenül új és új rétegek nyílnak meg az olvasó előtt, történelem, politika és költészet olvad harmóniába.

„A keresztyén istentiszteletek ősi formájának egyik legszebb része – írta öt évvel ezelőtt –, amikor elhangzik az »emeljük fel szívünket« felszólítás, a »sursum corda«. Az áhitat szárnyaló lélek sóhaja ez. A áhitat nagy pillanata. Templomok falain ki-

vül, világi-hétköznapi helyzetben is hangozhat el hasonló. Ahogy *József Attila* szinte könyörögve mondja: »Emeljétek föl szívünket! Azé, aki fölemeli.« És szól a püspök a magány vacogató éjjeleiről, Isten csendjéről, a sodrásba kerülő emberről, az óráátállítás elveszett perceiről, *Móra* novellájáról, a havazás emlékéiről, kallódó gyermekekről, akik szemében mélységes szomorúság lobog...

A *Mindennapi kenyér* című írásból megtudjuk, hogy a Nógrád megyei Bányterenyé és Szűpatak evangélikus lelkesítője friss kenyeret visz az éhes gyerekeknek. „... a hittanórákra mindig két kiló kenyérral és bőséges felvágottal megy – olvassuk. – Előbb megéti őket, aztán szól nekik Jézusról.”

Az egyszerű embereken túl hírességek is megjelennek a kötetben: *Albert Flóri*, *Gyurta Dániel*, a dél-afrikai foci-világ bajnokság sztárjai... *Vízilabdázom a fiammal* című, 2012-es rádiós jegyzetében gyermekeink sorsáról töpreng a püspök: meddig tudjuk kísérni lépteiket? Mikor kell elengedni őket? Megadatik-e az egymásra találás öröme?

Szerencsés a mai idősebb nemzedék, mert még önfeledten hallgathatta a rádiót. Bensőséges, intim világot megélhette, s úgy hihette, csak ne-

ki szólnak a szavak és a hangok, a gyógyító zene végtelen akkordjai. Ilyen szempontból kétszeres ajándék az evangélikus püspök új könyve, hiszen a küllemre is szép, egyszerű megjelenésű kiadvány CD-melléklettel kerül a karácsonyi asztalra, nagy zeneszerzőnk, *Szabados György* tanítványának, *Dresch Mihály* dzsesszzenészenek a szaxofon- és furulyaimprovizációival egészítve ki az egyházunk missziói központjának cinkotai stúdiójában újrarögzített jegyzeteket.

A kötet írásait *Aknay János*, *Fehér László* és *Konok Tamás* képeinek reprodukciói kísérik.

A Fabiny-áhitatok haladnak a cél felé. Istentől az emberig, lélektől lélekig. Érdemes fölfigyelni a püspök izes, elhullajtott szavaira. Szívmeleg mondatokra. Ez a nyelv az etikai tartástól tiszta, változatos, hajlékony és leleményes. Legnehezebb helyzeteiben is bűvőpatakként van jelen a szeretet. A kötet legfőbb erénye az, hogy minél inkább önmaga, annál jobban mi vagyunk. Mi, veszd meg embereket Isten kezében.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Fabiny Tamás: Kereszt fogantyú nélkül. Luther Kiadó, 2013. Ára (CD-melléklettel) 1890 forint.

Fabiny Tamás olvas fel kötetéből a december 2-i könyvbemutatóon

Melyik a te utad?

Keresztény roma szakkollégiumok konferenciája

► Az Emberi Erőforrások Minisztériumának Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága idén Balatonszárszón, a református egyház SDG Családi Hotel és Konferencia-központjában rendezte meg december 7-én a keresztény roma szakkollégiumok konferenciáját. A szervezet létrehozásának évében Esztergomban, tavaly pedig Berekszőn teremtették meg a történelmi egyházak által működtetett értelmiségképző műhelyek találkozásának lehetőségét. A Polgári Magyarországért Alapítvány és a Hans Seidel Alapítvány által is támogatott rendezvényen idén már öt szakkollégium képviseltette magát.

A debreceni református, a miskolci görögkatolikus, a budapesti jezsuita, a szegedi római katolikus és a nyíregyházi evangélikus szakkollégium konferenciájának nyitóáhitatán *Molnár Erzsébet* evangélikus lelképásztor szolgált igehirdetéssel. „Mert nincs itt maradó városunk, hanem az eljövendőt keressük” (Zsid 13,14) – Jézusnak sem volt maradó háza, lakása. Vendég volt mindenhol, mégis otthon volt mindenhol – emlékeztetett a nyíregyházi intézmény vezetője, majd rámutatott, milyen csodák azok a reményeink, melyeket a birtokolt javakhoz fűzünk. De ez a szellemiség irányít a görögországi vagy a sárszentlőrinci romák között végzett missziós munkában is. Az evangélikus teológusképzésben helyet kapott a cigánymissziológia, a romológia, de mielőtt ennek gyümölcsei beérhetnének, a szemlélő megtagadt országos evangelizációs alkalom a gyülekezetek érzékenyítését helyezte a középpontba.

Molnár Erzsébet fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy az evangélikus médiában – mind a nyomtatott, mind az elektronikus felületeken – egyre több híradás tudósít a cigánymissziós munkáról, az erőfeszítésekről látható eredményeiről. Az evangélikusok számára nem kérdés, hogy melyik a helyes út; az ismert keresztény éneke utalva az, amelyeknek „a végén Jézus fog várni!”

Az ország különböző városaiban működő keresztény szakkollégiumok tagjai – összesen százharmincan – a konferencián csoportokat alkotva azon dolgoztak, hogy miként építhető a roma „brand”, vagyis a mostani súlyos előítéletesség megváltoztatása érdekében milyen pozitív tartalmat lehet kapcsolni a cigánysághoz. Tanulmányosság, alkalmazkodás, találékonyosság, öröm – ezeket a fogalmakat dolgozták fel, majd mutatták be plenáris előadáson.

► *EvÉlet-infó*

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

November 29–30-án zajlott a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) tizedik zsinatának negyedik ülészaka a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében. Az ülés végén – mások mellett – az MEE egyházi és világi vezetője is számot adott az elmúlt időszakról. Az alábbiakban az ő – a zsinat által ellenszavazat nélkül elfogadott – beszámolóik szövegét közöljük.

A Z M E E E L N Ö K S É

„De ha énám kincset bízta...”

Elnök-püspöki beszámoló az MEE Zsinatán (Budapest, 2013. november 29.)

Általános tisztújítás után

Az elmúlt tizenhét hónap eseményeit áttekintve először az általános tisztújításban rejlt esélyeket szeretném röviden érinteni. Az új törvényi szabályozás szellemében „karcsúsodtak” a presbitériumok a gyülekezetek többségében. Reméljük, a presbiterek számának mennyiségi csökkenése együtt jár a presbiteri szolgálat rangjának, súlyának, minőségének növekedésével.

Ne feledjük: senki sem születik presbiternek! Nélkülözhetetlen a tudatos, szervezett felkészülés és felkészítés erre a felelős szolgálatra. A lelkészképzés mellett a presbiteri- és munkatársképzés egyházunk egyik legfontosabb feladata.

Egyházmegyei és egyházkerületi szinten részben új vezetők léptek szolgálatba, és megújult a zsinat vezetése is. Hitünk szerint a Szentlélek megőrzi és megújítja egyházát. A kontinuitást biztosító vezetők részbeni újraválasztása, valamint a frissülés ígéretét hordozó új vezetők szolgálatba lépése segítheti az „ó és új” egészséges ötvözetét egyházunkban. Ebben a kérdésben is iránymutató lehet Jézus parabolája Isten országának bölcs tanítványáról, aki „hasonló ahhoz a gazdához, aki újat és őt hoz elő éléskamrájából” (Mt 13,52).

Teológiai önvizsgálat

Tavalyi beszámolóim címét a Túrmezei-centenárium jegyében *Erzsébet* testvér verssora ihlette: „*Átragyog-e rajtunk?*” Ezúttal az idén száz esztendeje született *Weöres Sándor* énekesora adja az intonációt. Énekeskönyvünk 432. éneke a bibliolvasó *Útmutató* borítóján is végigkísér minket ebben az esztendőben, és lehetőséget kínál a komoly önvizsgálatra, bűnbánatra. Ebben különösen is segíthet a döbbenetes őszinte és kemény bűnvalló ének utolsó verse: „Legyen meg akaratod, / Legyen meg akaratod, / Ha vesznem kell, jól legyen: / Tán kárhózásom / Áldás lesz máson – / De ha énám kincset bízta, / Ments meg immár, Istenem!” (EÉ 432,5)

Amikor tudatosan készülünk a reformáció ötszáz éves jubileumának méltó megünneplésére, nem kerülhető meg a kérdés: mi ez a reánk bízott kincs 2013-ban? Vajon valóban Isten ígéje és a gazdag reformátori örökség az iránytű egyházunk mai útterelésében? A Déli Egyházkerület egyházmegyei elnökségeinek tavaszi csapatépítő találkozóján együtt kerestük az okokat, amelyek gyülekezetünk és egész egyházunk fogyásához vezetnek. Többben a fő okok között említették a bibliai, lutheri gyökerek meggyengülését...

Ezért is tartom fontosnak, hogy a zsinat újra életre hívta teológiai bizottságot, felismerve, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház sem élhet az egyház tudományának, a teológiának komolyan vétele nélkül. Ennek a prioritásnak jegyében beszámolóim derekaszéleiben egyfajta önkritikus teológiai eszmélődésre hívom egyházunk népét. Vállalom, hogy több lesz a kérdésem, mint a válaszom...

Vajon milyen jövő vár a Magyarországi Evangélikus Egyházra? Mi az egyház Urának akarata, terve ve-

lünk? Lenni vagy nem lenni? Elfogyunk vagy gyarapodunk? Ahogy kerületi püspöki jelentésem címében fogalmaztam: „*Zöldellő vagy kiszáradó egyházban élünk-e?*” Kihalunk vagy újjászületünk?

Ezeknek a kissé nyers kérdéseknek a megfogalmazását nem csak a népszámlálási adatokkal való őszinte szembenézés indokolja. Mi nem a Központi Statisztikai Hivaltól tudtuk meg, hogy gyülekezetünk túlnyomó többsége hosszú évek, évtizedek óta leszálló ágban van. Közülük sokat már csak közegyházi „infúzióval, lélegeztetőgéppel” tartunk életben – vagy talán inkább csak élőhalott, kómás állapotban.

Növekvő oktatási és diakóniai intézményhálózatunk, kommunikációs erőfeszítésein, PR-akcióink (ételosztás, mosolykampány), ígéretes stratégiaalkotásunk dacára – legálabbis egyelőre – nem tudtuk megállítani, de még igazán lassítani sem a fogyást. Mintha valóban Isten ítélő keze nehezedne ránk?! Miénn a munka, de hol és miért marad el sokszor az áldás?!

Ezen a ponton fedezhetjük fel az idézett éneksorban feszülő drámai kérdést, a kérdések kérdését: vajon mi van a reánk bízott kincsel?! Hol a kincs? Mi a kincs? Ki a kincs? Miért tartana meg minket az egyház Ur, ha megfeleldekezünk a kincsről? Ha nem becsüljük meg? Ha elássuk? Ha nincs ott teljes szívünk, lelkünk a kincs továbbadásában? Mit kezdjen Urunk ízetlenné vált sóval, letakart lámpással, hegyen omladozó várossal?

Sok fontos témával foglalkozunk a reformációi évfordulóra készülve: nők, tolerancia, kultúra, nemzet... De közben vajon megvan-e még a reánk bízott legnagyobb kincs?! Amiről *Luther Márton* így vall a 62. tételben: „*Az egyház kincse valójában Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangéliuma.*”

Vajon tényleg ott van-e az evangélium felszabadító öröme minden fontos életmegnyilvánulásunkban? Vajon az igazán fontos kérdésekben a teológia, Isten ígéje orientál minket? A „Hol a kincs?” kérdésre találhatunk megnyugtatónak látszó választ is, hiszen minden vasárnap több száz evangélikus templom szószeréről hangzik igehirdetés hazánkban. De vajon az élő evangéliumot, a „viva vox evangeli”-t, Jézus Krisztust prédikáljuk-e? Ha így lenne, nem kiürülnének, hanem inkább megtelnének templomaink...

Vajon mi hangzik el igehirdetés címen, és hogyan hangzik el? „...a mi evangéliumunk nemcsak szavakban jutott el hozzátok, hanem erővel, Szentlélekkel és teljes bizonyossággal is” – írja Pál (1Thessz 1,5). Tudjuk-e, merjük-e ezt az apostollal együtt elmondani? Vajon hányan imádkozunk azért, hogy élő és ható ige hangozzék az evangélikus szószerkekről?

Ne feledjük, hogy az anyaszentegyház nem bizottsági és zsinati határozatok nyomán született meg, hanem egy imádkozó tanítványi közösség könyörgésének gyümölcseként. Ezt olvassuk: „...valamennyien egy szívvel és egy lélekkel kitartóan vettek részt az imádkozásban...” (ApCsel 1,14) A reformáció, az egyház újjászü-

letése is Luther Márton ígével tusakodó imaharcából indult.

Ebben az összefüggésben érdemes megszívlelni a református egyházi jövőképbizottság gyülekezeteknek szánt munkafüzetéből néhány elgondolkodtató mondatot. Az idézett fejezet címe: *Az imádság útja.*

„Egy cég, egy vállalkozás, egy intézmény, ha a jövőjét tervezi, megteheti, hogy megfogalmazza a számára fontos alapértékeket, majd ezekhez folyamatokat, feladatokat rendel, hogy az adott időpontra céljait megvalósítsa. Az egyház útja ettől lényegileg különbözik. Ha az egyház elbizonytalanodik küldetésében, ha jelenléte súlytalanává válik, ha csak gépiesen végzi szolgálatát, ha már az álmaid is az anyagiak irányítják, és a szeretet helyett a hatalmi versengés jellemzi, akkor nem a jövőképet kell megfogalmaznia, hanem a Szentlélek után kiáltania. Mert ő az, aki összegyűjt és egyé tesz minket, mert ő a mi pártfogónk, mert ő az, aki a világ előtt leleplezi, hogy mi a bűn, az igazság és az ítélet (Jn 16,8). Az egyház, ha valóban hiszi, hogy jövője Jézus Krisztus kezében van, mindenképp elöl bűnbánatot tart, és könyörög a Lélek megújító és megszentelő munkájáért.” (Érintés, 7–8.)

Bár református testvéreink – hozánk hasonlóan, gyarló emberi módon – szintén bizottságot hoztak létre, de ugyanakkor figyelmeztetnek, hogy az egyház megújulásához az első lépéseket az imádság útján kell megtenni. Számunkra sincs más esély és más reménység! Minden egyéb csupán emberi erőlködés, „alibinyüzgés”, meddő útkeresés, garantált útvesztés, zsákutca!

Vajon evidencia-e még 2013-ban, hogy az evangéliumból él az egyház, és csak erre az alapra építhetünk? *A sola gratia, sola fide, sola Scriptura* és a *solus Christus* oszlopai ugyan ott magasodnak a faszori reformációi parkban, a zsinati ülések színhelyének közelében, de talán kissé szimbolikus, hogy ezek az oszlopok semmit sem tartanak... Mintha a 21. század egyháza már korszerűbbnek vélt tartóelemekkel próbálna építkezni: „Sola struktúra, stratégia, média...”

Reánk nehezedik Urunk ítélő, de egyben gyógyítani is kész keze: hol a reánk bízott kincs, az örök és mindig aktuális evangélium?! Át-hatja-e gyülekezetünk és intézményeink ünnepi és hétköznapi életét? Átragyog-e az evangélikus lelkészek, pedagógusok és diakóniai munkások életén? Átragyog-e a lelkészképzésen, -továbbképzésen és hivatásgondozáson? Átsüt-e missziói és médiamunkánkon, valamint a zsinat tevékenységén? Valóban a reánk bízott kincsből élünk, ezért a kincset élünk és halunk?!

Legyen ennyi elég a nyugtalanító kérdésekből. Lehet, hogy a tízéves püspöki szolgálat tapasztalatai alapján, belülről túl kritikusan értékelem egyházunkat... Vajon hogyan látunk minket kívülről, és ami még fontosabb: felülről? Erre keresek választ beszámolóim zárószakaszában.

Ahogy kívülről és felülről tekintenek ránk

Egyházi törvényeink szerint az elnök-püspök egyik feladata a hivatalos

kapcsolattartás az állami szervekkel, természetesen az országos felügyelővel együtt. Ennek a kapcsolattartásnak, együttműködésnek friss és örömteli gyümölcse a reformáció ünnepén a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében aláírt megállapodás a Magyarországi Evangélikus Egyház és Magyarország kormánya között. Ez a megállapodás –

Mindenképpen biztató, bátorító és elkötelező, hogy hazánk felelős vezetői ilyen nemzetformáló és -megtartó értéket, közösséget látnak egyházunkban. Ugyanakkor: amint nem a statisztikai hivaltól kell megtudnunk, hogy sok helyütt sorvadunk, úgy nem a kormányzat segítségével kell megtalálnunk identitásunkat, gazdagító értékeinket. Nem az a

Gáncs Péter és Pröhle Gergely a zsinati ülészak második napját kezdő ünnepi alkalmon a faszori evangélikus templomban

túl azon, hogy közel ötmilliárd forintos támogatást biztosít a győri és a budapesti Insula Lutherana épület-együttesek felújítására és fejlesztésére – komoly elismeréssel szól egyházunk évszázados szolgálatáról. Többek között ezt olvashatjuk a megállapodás bevezetésében:

„...a reformáció közelgő ötszáz éves jubileuma hazánk számára is kiemelten fontos ünnep és lehetőség keresztyén és nemzeti múltunk teljesebb megismerésére, valamint ezen értékekre alapozott jövőnk építésére.”

A megállapodás továbbá elismeri: „a Magyarországi Evangélikus Egyház nemzetünk történelmében, szabadságküzdelmeiben, a magyarországi nemzetiségek nyelvének és kultúrájának fenntartásában, nemzeti identitásunk megőrzésében betöltött szerepét, mellyel nemzeti kultúránk hozzájárulhat az európai egység sokszínűségéhez;

a vallásszabadságot küzdő, hitét megtartó, a mellett tanúságot tevő neves és névtelen evangélikusok életáldozatát;

az evangélikus egyház kiemelkedő szerepét, melyet a vallásszabadság jegyében a felekezetek békés egymás mellett élésében betöltött, s azt szorgalmasan ápolva ahhoz hűséges maradt;

az evangélikusság nemzetek közötti összekötő, közvetítő szerepét...”

legfontosabb kérdés, hogyan látnak minket az emberek kívülről, hanem az, hogy miként tekint ránk az egyház Ur felülről. Ő minden alkalmatlanságunk ellenére kiválasztott minket szolgálatára, és kincset bízott ránk, hogy megosszuk minél többekkel.

Ez az örömteli felismerés segíthet, hogy – meglévő belső gyengeségeink és megoldásra váró kérdéseink dacára – tudatában legyünk Isten kiválasztó kegyelmének és küldetésének, erőt adó reformátori örökségünknek, melynek forrása „*Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangéliuma.*” Ha újra felfedezzük ezt a kincset, ha megosztását mindennél sürgősebbnek és fontosabbnak tartjuk, akkor bízhatunk abban, hogy Isten meghallgatja a mottóval választott Weöres Sándor-ének utolsó sorában megszólaló kérését: „...ha énám kincset bízta, / Ments meg immár, Istenem!” (EÉ 432,5)

Egyedül a kincset ajándékozó Úr mentheti és újíthatja meg az evangéliumot megőrző és egész életével továbbadni kész egyházat, benne a Magyarországi Evangélikus Egyházat is.

Ebben a reménységben köszönöm meg elnöktársam, munkatársaim, az országos iroda, valamint a zsinat elmúlt évi szolgálatát, és kérem beszámolóim megvitatását, továbbgondolását és elfogadását.

■ GÁNC S P É T E R elnök-püspök

G É N E K Z S I N A T I J E L E N T É S E

Stratégiánk egyik sarokpontja a hálózatosság

Próhla Gergely országos felügyelő beszámolójának rövidített szövege

Az egyház anyagi és intézményi helyzete, az országos presbitérium tevékenysége

Az elmúlt években a pályázatgyakorlatának elterjedésével egyházunk bevételi forrásai jelentősen megnövekedtek, ugyanakkor jóval összetettebbé, olykor áttekinthetlenné váltak. A pályázatokon elnyert összeg nagysága megközelíti a 3,5 milliárd forintot, melyhez az egyház közel 400 millió forint önrésszel járult hozzá. S miközben rögzítjük, hogy az utóbbi évtizedekben soha ennyi pénz nem állt rendelkezésre ingatlanjaink felújítására, s Isten iránti hálával tekintünk a pályázati pénzből megvalósuló projektekre, sok esetben be kell lássuk: nincs mindig lehetőségünk arra, hogy az egyház szempontjait, érdekeit következetesen érvényesítve döntsünk a pályázaton való részvételről. Ennek következtében az anyagi gyarapodás, intézményi bővülés nem mindig jár együtt az evangélikus közösség épülésével. Fontosnak tartom, hogy a jövőben – továbbra is élve az adódó lehetőségekkel – igyekezzünk minél inkább a hitéleti realitások és távlatos egyházépítési szempontok alapján dönteni a pályázatokon való részvételről.

E helyen kell szólni a közelmúltban a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából a kormányaláírt megállapodásról. Nem volt vita nélküli a pályázat tartalma, hiszen ezt a hatalmas összeget, közel ötmilliárd forintot nyilván számos más célra is fel lehetett volna használni. Ugyanakkor a kormányzati elképzelések, a történelmi vonatkozások, a projektek készenléti állapota és a felújítandó intézményeknek a világi közvélemény felé közvetítendő üzenete a győri és a budapesti Insula Lutherana rekonstrukcióját emelte ki a számos lehetőség közül. Az így rendelkezésre álló összeg súlyos felelősséget ró mindnyájunkra, de elsősorban a helyi közösségekre. (...)

Tekintettel arra, hogy a pályázati és a normatív finanszírozás jellege által forrásaink többsége eleve pontos célhoz kötött, anyagi mozgásterünk növelése érdekében nagy szükségünk van az 1%-os kampányban rejlő lehetőségek még jobb kihasználására. Öröndetes fejlemény, hogy a beszámolási időszak „Tedd teljessé a mosolyt!” kampánya a vártnál jobb eredményt hozott, ami bizakodásra és módszertani továbbgondolásra ad okot. A tavalyi évnél tíz százalékkal többen, 61 620-an gondolták úgy, hogy evangélikus identitásukat vagy egyházunk tevékenysége iránti rokonszenvedést adóbevallásukkal kifejezik. Együttal a felajánlott összeg is 10,9 százalékkal, 265 430 329 forintra növekedett, ami az adótvörvények változásának fényében különösen jó eredmény. E helyről is szeretném kifejezni köszönetemet Horváth-Bolla Zsuzsannának és Haba Gábornak, akik nagy kreativitással, a rendelkezésre álló források minél gazdaságosabb és taktikusabb felhasználásával hozzájárultak a sikerhez.

Hangsúlyozom, hogy az 1%-os kampány esetében nem pusztán pénzről van szó, sőt: elsősorban nem arról. Az adófizetői tudatosság e

megnyilvánulásában az egyház iránti felelősség kinyilvánításának gesztusát is látnunk kell. A kérdés tehát az, hogy a korántsem biztató népszámlálási adatok ismeretében hogyan tudjuk mozgósítani s egyre tudatosabbá tenni mindazokat, akik szűkebb vagy tágabb körben hozzánk tartoznak.

A zsinat nyilvánossága előtt is érte már kritika az 1%-os kampányt, megkérdőjelezve az erre szánt költségek indokoltságát. Őszintén remélem, hogy az elért eredmények meggyőzik a kételkedőket, s a kampány további menetével kapcsolatos kérdés sokkal inkább úgy merül majd fel, hogy miként lehet a helyi, személyes meggyőzést megfelelő, központilag irányított háttérmunkával, információanyagokkal segíteni. A felügyelők legutóbbi országos konferenciája bizonyította, hogy rengeteg ötlet, lehetőség van még kihasználatlanul gyülekezeteinkben országszerte. (...)

Nem véletlen, hogy az egyházi stratégia egyik sarokpontja a *hálózatosság*. Intézményeink és gyülekezeteink együttműködési képessége, és az együttműködés minősége a feltétele annak, hogy a gyülekezetek is megerősödhesse a rendszerváltás óta eltelt több mint két évtized intézményi megerősödése nyomán. Ennek az együttműködésnek az előmozdítása egyházvezetői feladat. Tévédés lenne az intézményi vagy a gyülekezeti autonómia korlátozásának tekinteni azt, ha megyei, kerületi vagy akár országos intenciók alapján a hálózatosság növelése érdekében történnék lépések. Az informatika fejlődésével jelentősen egyszerűbbé vált az adatkezelés, a nyilvántartás, éppen ezért fontos, hogy országos méretekben is létrejöhessen egy olyan adatbázis, mely segít megállapítani a helyi hiányosságokat, támogatja a gyülekezeteket abban, hogy a közösségek megerősödjének, és – s ez a lényeg – nem engedi, hogy az Istent kereső ember ne lássa meg az élő, szolgáló evangélikus közösségek felé irányító jelzőtáblákat. Éppen ezért kérem, hogy a *Fabri György* felügyelő úr által kezdeményezett, az egyházi adatkezelést fejlesztő programot minden gyülekezetünk, intézményünk támogassa. (...)

Az iskolai hittanoktatás bevezetésével kapcsolatos tapasztalatok igen változatosak. Van, ahol a gyülekezeti élet megerősödését érzékelik az érintettek, de az is előfordul, hogy a szülők egyszerűen kipipálják a hittanoktatást az iskolában, ami által a gyülekezeti csoportok esélyei romlanak. Az első néhány év tapasztalatait követően szükség lesz egy országos hatásvizsgálatra s ezek fényében a módosító javaslatok megtételére. A hittancsoportok létszáma körüli vitában diaszpóraegyházként nem volt könnyű dolgunk, e helyen is köszönöm *Kodácsy-Simon Eszter* és a nevelési és oktatási osztály alapos és elhivatott munkáját.

Fontos megemlíteni a gyűjteményeink helyzetében várható változásokat. Az Evangélikus Országos Múzeum bővítésének, korszerűsítésének ügye – reménység szerint a Deák téri gyülekezettel történő megállapodást követően – egyenesbe kerül. Ezáltal minden bizonnyal végleg elhal-

kulnak azok a hangok, melyek a múzeumot máshol is el tudnák képzelni, mint a Deák téren. Az Üllői úti felújítási munkálatok és a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára való felkészülés miatt is fontos, hogy a *Kovács Eleonóra* által részben már kidolgozott reformkonceptió megvalósulhasson. Csak a múlt örökségének korszerű ápolása által érhetjük el, hogy a fiatalabb generációk is megbecsüljék mindazt, amit mi fontosnak tartunk.

A héttagú elnökség visszaállításával sikerült ugyan érdemben változtatni a korábbi gyakorlaton, mely a kéttagú elnökség tevékenységét voltaképp formális feladatokra korlátozta, ugyanakkor mindeddig nem sikerült megtalálni a pontos szereposztást az elnökség és a presbitérium között. Logikus lenne a stratégiai kérdések elnökségi, míg az ezekből operatív döntéssé váló ügyek presbitériumi kezelése, de a határvonalak egyelőre jelentős mértékben elmosódnak. Továbbra is azt gondolom, hogy e tisztázatlanság logikus következménye annak az elvi tisztázatlanságnak, amelyet már az új rendszer bevezetése előtt, annak vitájában is többször kifejtettem: a zsinat egyértelmű szerepe a legiszlatív (*törvényhozói – a szerk.*) területen nem találkozik az exekutív (*végrehajtó – a szerk.*) szint feladatának egyértelműségével. Ebben a ciklusban elengedhetetlen az országos elnökség és az országos presbitérium kompetenciáinak, működési rendjének mielőbbi tisztázása, távlatosan ugyanakkor megfontolandó az elnökség mint egyedüli operatív testület megtartása. (...)

Az országos iroda működése

Az országos iroda tevékenységét az utóbbi időben számos elismerés, ugyanakkor éles kritika is övezte. Ennek részleteivel korábbi jelentéseimben én is foglalkoztam. A felgyülemlett belső feszültségek ismeretében az országos presbitérium egyhangúlag úgy döntött, hogy megköszöni *Kákay Istvánnak*, az országos iroda igazgatójának eddigi munkáját, s egy átmeneti időszak után pályázatot ír ki az igazgatói állás betöltésére. Az ez év augusztusa óta tartó átmeneti időszak alatt az igazgatói feladatokat *Végh Szabolcs*, a balatonszárszói üdülő és konferencia-központ igazgatója látja el.

Az országos presbitérium egyidejűleg megbízta *Sághy András*t, a Kienbaum nemzetközi személyügyi tanácsadó cég munkatársát, hogy világlátsa át az iroda szervezetét és személyügyi helyzetét. E munka jelenleg is folyik, s már eddig is számos diszfunkcióra derített fényt – nem pusztán az országos iroda működésében. E munka befejeztével, a feladatoknak leginkább megfelelő belső struktúra meghatározásával kerül majd sor az igazgatói pályázat kiírására.

Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy ezúttal sem fogjuk megtalálni a mindent megoldó receptet az optimális működési mód kialakítására. Ugyanakkor az a reménységünk, hogy az egyházat és a világi szervezetek gyakorlatát is jól ismerő szakember segítségével megtalálhatjuk az egyház méretének megfelelő, a feladatok költségtakarék és

hatékony elvégzéséhez szükséges szervezeti formát.

Ugyanakkor már az eddigi tapasztalatok is rávilágítottak arra, hogy – lehet bármily jól szervezett az országos iroda – az egyházkormányzással kapcsolatos stratégiai döntések meghozatalához szükség van az országos elnökség jól szervezett működésére, az ott hozott döntések jogszabályokba öntésére, implementációjára. E feladatokat csak az egyházi törvényeinkben jártas szakemberek tudják elvégezni, akik képesek az egyházvezetői koncepciókat konkrét előterjesztésekké, jogszabályokká formálni. Szükség van tehát a testületi iroda munkájának fejlesztésére, már csak azért is, hogy a bizottsági, presbitériumi, elnökségi és zsinati munka összehangoltabban, olajozottabban folyhasson. (...)

A korábbi nagy ívű tervek helyett most – úgy tűnik – sor kerülhet az Üllői úti – Szentkirályi utcai egyházi központ visszafogott, de sokkal jobb munkakörülményeket és méltó környezetet biztosító felújítására, mely minden érintettől sok türelmet igényel majd, de esedékessége nyilvánvalóan nem vonható kétségbe.

Egyház és közélet

A vatikáni szerződés módosításának aláírásával nagyjából világossá vált, hogy a többi egyházzal meglevő szerződések is milyen feltételek mellett módosulnak. Az eddigi információk szerint például gyűjteményeink az eddiginél lényegesen nagyobb állami támogatásban részesülnek majd, ami a fentiekben változtalt korszerűsítéssel párhuzamosan nagyon rájuk is fér. Általánosságban is elmondható, hogy a szerződés módosítása jobb anyagi helyzetet teremt, ugyanakkor fel kell tennünk a kérdést, hogy mindez az egyház általános közéleti megítélését milyen irányban befolyásolja. Vajon az elvilágiasodott többség szemében képesek vagyunk-e megfelelő érvekkel indokolni a nagyarányú bevételnövekedést? (...)

Az elmúlt években a magyar és a nemzetközi közéletben felerősödött az antiszemitizmussal kapcsolatos vita. Kétségtelen, hogy a nyelvhasználat eldurvult, a szélsőségek megjelenése a nyelvi gátlásokat oldotta. Nem férhet kétség ahhoz, hogy tisztességes és következetes keresztényként visszautasítjuk az antiszemitizmus megnyilvánulásait. Éppen ezért volt meglepő, hogy a Hit Gyülekezetének *Hetek* című hetilapjában aktuálpolitikai áthallásoktól sem mentes cikksorozat jelent meg *Luther Márton* és az evangélikus egyház antiszemitizmusról. Az offenzíva azért is volt furcsa, mert korábban éppen a Hit Gyülekezete által lett ismertté a *Joseph Fiennes* nevével fémjelzett Luther-film, amelyet feltehetőleg nem antiszemitizmus propagandának szántak... Felvettem a kapcsolatot a gyülekezet vezetőivel és a cikk szerzőjével is, akik persze biztosítottak arról, hogy semmiféle ellenséges szándék nem vezette őket. S bár az utóbbi időben számos kormányzati kezdeményezés látott napvilágot az antiszemitizmus elleni küzdelem jegyében, melyeknek állami tisztviselőként is részben felelőse vagyok, számíta-

ni lehet arra, hogy a *Hetek*hez hasonló, az egyházat az állami, konzervatív establishmenthez soroló forrásokból kiindulnak még ilyen természetű polémiák.

Az egyházi tényfeltáró munkát dokumentáló második *Háló* kötet közeljövőben várható megjelenése is jelzi, hogy egyházunk elkötelezettsége a kommunista titkosszolgálati múlt megismerése iránt nem csökkent. Az időbeli elhúzódnak ugyanakkor annak a jele, hogy valóban nem a parttalan vádaskodás és megbélyegzés szándékával folyik a munka, hanem a kiengesztelődés reményében tárjuk egyházunk és a világ közvéleménye elé a tanulmányokat.

Új, bár mindeddig csak perspektívákat nyitó, ám konkrét eredményeket nem hozó fejlemény, hogy a megalakuló Nemzeti Emlékezet Bizottsága immáron állami szinten is igyekszik az evangélikus egyházhoz hasonló következetességgel hozzájárítani a tényfeltáró munkához. Az egyházunkon belül zajló tényfeltárás ügyének használna, ha a mi tényfeltáró bizottságunk által feltárt dokumentumok, megírt tanulmányok nem a tágabb összefüggésektől függetlenül, hanem a kommunista rendszert működtető valódi tettek tevékenységének megismerésével együtt jelenhetnének meg.

Kitekintés

Nagy adomány, hogy az egy évvel ezelőtt megválasztott egyházi vezetés, beleértve a zsinat elnökségét is, a korábbinál nagyobb harmóniában tud együtt dolgozni, s a megvalósítandó célokban is egyetért. Egyházi munkánkra általában nem jellemző a gyorsaság, az elképzelések mielőbbi megvalósítása. E lassúságnak nem a restség az elsődleges oka, hanem a szolgáltatások sokirányú elfoglaltsága, legyen szó lelkesekről vagy még sokkal inkább a világi állásokban dolgozó tisztségviselőkről. Közrejátszik a tempó lassúságában a testületek továbbra is eltűzött mérete és a minden területen professzionális döntés-előkészítés hiánya. Ezen az országos iroda referenciával – mint fent már írtam – változtatni kell. Ugyanakkor a megfontolt haladásnak is megvannak az előnyei, hisz nem reagálunk sebtiben olyan külső hatásokra, amelyekről hamar kiderül – s ez az ország állapotának konszolidálatlanságát is jelzi –, hogy tisztavirág-életűek.

Sajnos azonban az a tendencia, amelyre a leginkább és a legsürgősebben reagálnunk kellene, nem ilyen természetű: ez pedig egyházunk további fogyása. Éppen ezért jóval többet és az eddiginél sokkal önkritikusabban kell foglalkoznunk missziós munkaágunk tevékenységével, és a hamarosan elinduló, a hálózatosságot előmozdító adatkezelési rendszer támogatásával a ciklus további részében át kell tekinteni tevékenységeinket, gyülekezeteinket, intézményeinket a fenntarthatóság szempontjából.

Isten adjon nekünk erőt a növekedéshez vagy legalábbis a megmaradáshoz, melynek érdekében az elengedéshez, a lemondáshoz szükséges erőnek is rendelkezésre kell állnia.

■ PRÓHLE GERGELY
országos felügyelő

1848 adventjén született Petőfi Zoltán

Fiam születésére

Ide, ide fiamat kezembe,
Hadd szorítsam a szivemhez őt!
Mintha volnék újonnan teremtvé,
Hogy éltemnek ifju lombja nőtt!

Üdvezellek, lelkem szép kis ága,
Üdvezellek, édes magzatom!
Sírásodnak bánatos zajába
Beleolvad örvendő dalom.

Kis parányom, milyen nagy örömmel
Állok itt és nézem képedet!
Kell-e még pap? örömkönnyeimmal
Keresztellek én meg tégedet.

(Részlet Petőfi Sándor költeményéből)

► Százhatvanöt esztendővel ezelőtt, 1848 adventjén különös karácsonyi várakozás fényében élt a nemzet. Már túl voltunk honvédek őszi pákozdi győzelmén, V. Ferdinánd lemondásán s az ifjú Ferenc József császári trónra ültetésén. Az osztrák államtanács már kidolgozta Magyarország térdre kényszerítésének új tervét, és hamarosan három irányból indult meg a támadás ellenünk. Görgey Artúr Magyarország északnyugati részén próbált ellenállni a december közepén meginduló osztrák főserlegnek, azonban a december 14-én kezdődő osztrák előretörés rendkívül gyorsan ért el sikereket Görgey hátrálni kényszerülő erőivel szemben. Rövidesen számítani lehetett Pest elestére, az országgyűlés Debrecenbe költöztetésére is. A válságos helyzet talán csak Erdélyben hozott reménykeltő eredményt karácsonyra.

A reményteljes adventi várakozás közepette, szinte napra pontosan kilenc hónappal a márciusi forradalom kitérője után, a téli hadjárat elindulásának estéjén a debreceni zászlóaljtól szabadságon tartózkodó Petőfi Sándor szeretett felesége, az áldott állapotban lévő Júlia ágyánál ült. Hamarosan megszületett '48-as adventi „ajándékuk”, szerelmük gyümölcse:

„Született Zoltán fiam december 15. 1848. déli tizenkét órakor Debrecenben, a Harmincad utcában, Ormos szabó házában, az utcára nyíló kapu melletti szobában. (...) Debrecenben és ami több: pénteki napon. Azaz jobban mondva: »pénteki napon, és ami több: Debrecenben!«, mert Debrecen még a pénteknél is veszedelmesebb, elannyira, hogy ha a magyar függetlenség balul üt ki, azt nem másnak köszönhetjük, hanem annak, hogy Debrecenben kiáltott ki. Micsoda gondolat is volt az, egy nemzet függetlenségét olyan városban proklamálni, hol a házak kapujára ez van írva: »Aki bejön az udvarra, tegye be az ajtót, mert kimegy a disznó.« Legalább annak a háznak a kapuján, ahol fiam született, ez állott.

December 14-én este Tacitusról beszélgettem feleségemmel, midőn hirtelen rosszul lett. Egész másnap délig a legirtózatosabb kínokat szenvedte, miknek visszagondolása most is megrázkódtatja lelkemet; már eszem ágában sem volt, hogy a születést túl fogja élni szegényke, mert különben is oly kicsiny, vékony és gyönge, vagy legalább ennek látszik, hogy a szellő is könnyen elbánhatná vele. Fiam is oly gyönge, oly hideg, oly kicsiny, mondhatnám, oly alakatlan volt, hogy az első pillanatban halva születettnek véltem. Harmadnapos korában megbetegedett, s a betegség még inkább elcsigázta; de nemsokára fölgyógyult, s azután folyvást szemlátomást gyarapodott.

Reám és feleségre nézve maradt volna, mint született, becsületes pogány embernek; de ipam és napam kedvéért, kik igen buzgó keresztények, meg kellett kereszteltetnem. Gondoltam hát, hogy legalább a neve legyen pogány, s lett belőle Zoltán. Keresztapja Arany János, a világ

egyik legnagyobb költője s legbecsületesebb embere; keresztanyja Arany Jánosné, amily egyszerű asszony, oly jó feleség és anya.

Én is, Juliska is végtelenül örültünk fiam születésén, de bizonyára legnagyobb öröme volt ezen az én boldogult jó szüleimnek. Apám ezt írta

FELVÉTEL 1860-BÓL – KÉPEK FORRÁSA: WIKIMÉDIA

Pestről december 20-án: »Szeretett gyermekeim, először is csak állandó egészséget kívánok az istentől szeretett Zoltánomnak és Juliskámnak és neked, Sándorom. Megkaptam leveledet, lelki örömet éreztem, ugyszinté édesanyád is, hogy az isten békeségesen megszabadította kedves Juliskánkat a szülés mellett. Ezután is kívánunk friss egészséget az ártatlan Zoltánomnak, hogy nagyra nőjön. Ugyan 20-án örömemben hozattam egy icce bort, és poharat emeltem, hogy még nekem is lehet unokámról beszélni. Örömemben Gyurinak is vettem egy meszely bort, mint régi szolgádnak, fiam. Csókolunk, szeretett gyermekeim.

Zoltánnak kardot kell szerezni, mert különös esztendőben született, hogy minden kisgyermek oldalán kardot kell látnunk. Eddig különös vágyásom volt a harcra, de most már tízannyi van, hogy kedves unokám ne jusson a pogányok kezébe. Csak az Isten egészséget adjon, nem maradok itthon.« (...)

Apám a tél folytán egyszer Pestről Debrecenbe szökött, s ott látta Zoltánt, s határtalan gyönyöre telt benne. Onnan visszament ismét Pestre,

s nemsokára bekövetkezett haláláig beszédének kedvenc és fő tárgya volt unokája, s halálos ágyán, mikor már beszélni nem tudott, karjait úgy mozgatta, mintha kisgyermeket ringatna, ezzel akarván tudtára adni anyámnak, hogy a kis unokáról gondolkodik. Oh, fiam, ha felnősz, légy tisztelettel és szeretettel e két szent öreg emléke iránt, kik engemet oly végtelenül szerettek, s kik tégedet is, ha meg nem halnak vala, oly végtelenül szerettek volna, mint csak szerethet anyád és apád! (Petőfi Sándor: Zoltán fiam életrajza héthónapos koráig. In: Petőfi Sándor prózai művei. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1976, 533–535. oldal.)

***

A Petőfi Sándor és Szendrey Júlia evangélikus-római katolikus vegyes házasságából született Petőfi Zoltánból – akit pólyásként még Vörösmarty Mihályné (1825–1882) és Vachott Sándorné (1830–1896) is előszeretettel ringatott – különös sorsú ember vált. Nemcsak azért, mert anyja szüleinek nyomására nem evangélikusnak, hanem katolikusnak keresztelték, s nemcsak azért, mert apja kérésére Árpád vezér legifjabb fia után „fejedelmet” jelentő nevet viselt, hanem azért, mert tragikusan rövid élete alatt – rövidebb időtartamú pályája alatt, mint apjái – próbálta végigfutni, utánozni a Petőfi-féle utat.

Édesapjára gyakorlatilag nem is emlékezett, hiszen alig évesztendő volt, amikor halhatatlan szellemű poétáknak a segesvári ütközetben nyoma veszett. „Vajha egykor eképp szólának, / Nem busulva sírom szélinel: / Meghalt! de nincs kára a hazának, / Nincs, mert lelke a fiában él.” Ekképpen zárul Petőfi Sándor *Fiam születésére* című költeménye.

Zoltán ezt a „súlyt” rövid életén át végig hordozta. Sajnos, ahogy *Kosztolányi* (1885–1936) is papírra vetette: „Ma csak áldozatot látunk benne, egy törekeny, beteges trónörökös, aki nem bírta el apja nehéz koronáját, s lassan és szomorúan vergődött a sír.”

Zoltán nem véletlenül hordta magánál élete végéig apja egyetlen hiteles arcképét, a dagerrotípót, amelyet talán anyjától vagy nagybátyjától kaphatott meg. Természetes ez a szellemi vonzódás, melyet az apahány, a hiányos szeretet táplálhatott lelkében. Mindezt végig apja nyomdokain akart haladni, mintaként versírással és színészi próbálkozásokkal.

***

„Még alig, hogy játszánk apáink térdén, s már / Maholnap ott alszunk nagyapáink mellett... / Csak annyi az élet, mint futó felhőnek / Árnya a folyón, mint tükrön a lehellet.” (Petőfi Sándor: *Még alig volt reggel...*)

***

1849-et követően a kis Zoltán anyai nagyapjánál, Erdődön, majd mostohaapjánál, Pesten nevelkedett. Petőfi Sándor eltűnését s a szabadságharc bukását – a gyászidő alig egyéves elteltét – követve a támasz nélkül maradt fiatal özvegy, Júlia egy új házasságban remélte megtalálni fia felnevelésének biztosítékát. Az ismert történéssel és egyetemi tanárral, *Horvát Árpáddal* (1820–1894) kötött frige nem volt felhőtlen, ez rányomta bélyegét Zoltán sorsára is.

Júlia elhanyagolta elsőszülött gyermekét, akinek tanulmányi eredményei

nem voltak fényesek: úgy, mint apja, ő is megbukott. Mivel anyja nem fordított kellő figyelmet fia nevelésére, ezért nagybátyja – egyben gyámja – *Petőfi (Petrovics) István* (1825–1880), a gyermektelen csáköpusztai jószágigazgató vette magához.

István megdicsőült bátyja hatására maga is szívesen verselt, számos költeményt írt, melyek a *Vasárnapi Ujság* hasábjain és más szépirodalmi

lapokban jelentek meg az 1850-es években. A hozzá kerülő Zoltánt szigorúan fogta, gazdasági szakembert szeretett volna belőle faragni, ilyenfajta iskolát kívánt vele elvégeztetni, de az ifjú csakis gimnáziumba akart menni továbbra is. Szarvason folytatni tudta a tanulást mindaddig, amíg el nem kezdte hajszolni az élvezeteket, s meg nem szökött.

A tanévet keresztapja, *Arany János* (1817–1882) patronálása mellett Nagykőrösön fejezte be, majd – Petőfi István közbenjárására – Szegedre került a piaristákhoz. A 20. század eleji magyarság legjelentősebb lírai kifejezőjének, *Juhász Gyulának* (1883–1937) anyai nagyapjánál, a város utolsó, de nagyon sikeres gombkötő- és paszományosmesterének, *Kálló Antalnak* (1834–1913) Sörház utcai házában lakott kosztos diákként.

Száz esztendeje, 1913-ban, nagyapja elhunytakor Juhász meg is emlékezett erről: „A kis szobában, hol e verset írom, / Lakott Zoltánka, a szép, bús gyerek / S merengett egy korai, messze síron, / Hol apja alszik. Ó, hol is lehet?” (*Juhász Gyula: Petőfi Zoltán*)

***

Úgy tűnt, Kállóéknál a fiú megfegyelmezte magát, könyvek közt teltek napjai, nem csapongott. Egyszer csak Szeged-szerte szárnyra kapott a hír, hogy a nemzet hősi költőjének, Petőfi Sándornak a fia a városban él. Csakhamar népszerűsége tett szert, ismét szegénytelen életvitelbe kezdett, sorra járta a korcsmákat, végül le sem értétségizett, otthagya az iskolát...

Némi pénzzel a zsebében elhatározta, hogy segédszínésznek áll Debrecenben: „Zoltán egy napon színlapot látott, és azonnal hazajött, pedig az iskolába indult. »Színlapot láttam, nem megyek többé iskolába!« – kiáltotta lelkendezve, és táncolt örömeiben. A színlap az ő számára a szabadságot, a szerelmet, a művészetet, az új életet jelentette. Nem lehetett vele bírni többet. Menni akart. Nomád ösztönei fölébredtek, kalandos vére elszóltította a békés, csöndes

és családi környezetből. Nagypám látta, hogy itt az idő Petőfi István végső meghagyását teljesíteni. Kiadta a pénzét Zoltánnak, aki most már nem akart többé hallani sem a tanulásról, az érettségiről, hanem ment Debrecenbe, Csokonai városába, ahol apja élete legsanyarúbb telét töltötte...” (*Juhász Gyula: A kis Petőfi Szegeden. Szeged és Vidéke*, 1911. április 15.)

***

1867-et írtak ekkor, felállt az 1848/49 óta első felelős magyar kormány, Magyarország miniszterelnöke *Andrássy Gyula* (1823–1890) lett, küszöbön állt a kiegyezés, valamint *Ferenc József* (1830–1916) magyar királlyá koronázása. Az ország gyökeres változások elé nézett, de az ifjú Petőfi mit sem törődött ilyesféle dolgokkal ezekben a napokban. Garabonciásként kóborolt, ebben is követni akarva apja példáját.

Neve hallatán az emberek csodálkoztak, hogy valóban a lángelkű Petőfi Sándor fiával találkozhatunk. Főként a fiatal lányok ugráltak körbe előszeretettel, ő pedig ezt egyáltalán nem bánta: „De nincsen is a világon senki sem, / Kiért olyan hön dobogna fel szívem, / Mint dobog fel az teérred, szép leány, / Akinél nincs kedvesebbem, csak hazám!” (Petőfi Zoltán: *Búdal*)

Zoltánnak természetesen gyakori foglalatokodása volt a verselés, sőt a műfordítás is, többek közt *Mme Emile de Girardin Lady Tartuffe* című színművét ültette át magyarra. Néhány versét, illetve elbeszéléseit, fordításait csak halála után közölték, megjelentetésükben nagy szerepet játszott a debreceni születésű újságíró, *Déri Gyula* (1854–1919).

***

A hányatott színészi mindennapok, a rendezetlen életvitel hamar elkezdte az alig húszéves fiatalember egészségét. 1869-ben Kecskeméten játszott utoljára, de már alig állt a lábán, előbb rokonoknál, majd szanatóriumokban keresett gyógyulást tudóbajára. Valójában azonban nem vette komolyan a betegségét, nem adott esélyt magának a gyógyulásra.

Amint kicsit jobban lett, máris régi életmódját akarta folytatni mindaddig, amíg aztán nagy beteg nem lett, s végül 1870. november 5-én reggel, élete huszonkettedik évében meghalt. „...a magyar Sasfiók nagy-szerű és lángelkű apjától nem kapott más örökséget a szegénységen és dicsőségen kívül, csak a szilaj és büszke fiatalág ellobogó életvágát.” (*Juhász Gyula: A kis Petőfi Szegeden. Szeged és Vidéke*, 1911. április 15.)

Porai édesanyjával, nagyszüleiével és nagybátyjával közös sírban nyugosznak a Kerepesi temetőben. Nem messze az árkádsortól lévő halmuk felett 1913 óta *Bory Jenő* (1879–1959) szobrász főhajtásra készítettő síremléke jele őrzi emléküket – egyben szimbolikusan emlékeztetve Petőfi Sándorra is, aki távol tőlük, valahol messzi földben pihen. Talán ezért is látni mindig piros-fehér-zöld szalagos koszorút a „börtönéből szabadult sas lelkem”-et a végtelen szabadság mada-rával jelképező családi sírbolton, mert igen, a Petőfi-név eszményképévé formálódott a magyar szabadságnak, egybe forrt '48/49 dicső emlékezetével, az apáról fiúra szálló szabadsághagyománnyal, a haza szeretetével. A minden reménnyel kioltathatatlannal...

■ KERECSENYI ZOLTÁN

Átugornám az adventet

Az egyik decemberi estén belém hatott egy szörnyű gondolat: szeretném „átugorni” az adventi időszakot. Megdöbbentem, ahogy ez az érzés ilyen tömör mondatként, szinte felkiáltásként tört ki belőlem. Az egyik legszebb időszakot átugorni, kihagyni az életemből és egyből karácsony szent estéjébe esni? Mi történt velem? Miért akarom kihagyni az adventet, és miért lenne jó, ha már karácsony lenne?

Több válasz is született, ahogy a napok teltek.

Átugornám, mert elegendő van a sok villódzó fényből, a programok tömkelegéből, a hangzavarból, a vásári zsidongásból, a zene állandó harsogásáról nem is beszélve. Nem mint ha én nem szeretném a zenét, vagy nem szeretnék találkozni és beszélgetni barátokkal, ismerősökkel. Csak ez ilyenkor, karácsony előtt túl sok.

A gyertya megnyugtató fényét szeretném ott, a jászol homályában, ahol béke, nyugalom van. Ahol a kis Jézus gögicselését is hallom, mert csak az állatok szuszognak, és a pásztorok beszélnek suttogva. Szeretném kizárni belőle mindazt, ami nem oda való, ami megzavarja a figyelmemet,

és nem enged valóban Jézusra tekinteni. Ami nem engedi az ő megszületését várni, újra, minden évben, sőt mindennap, hiszen ezt jelenti az advent szó is: az Úr érkezése.

Átugornám, mert karácsonykor együtt a család, míg a hétköznapokban szinte alig látjuk egymást. Folyamatos szervezkedéssel telnek a napok: ki kit visz iskolába, óvodába, mikor milyen programra kell menni és persze kivel, stb. stb. Jézus születésekor is ott volt a család, nem számított a szegényes szállás, az állatok, csak az, hogy együtt vannak, és beragyog Isten fénye. Én is erre vágyom, talán ezért is sietnék hetekkel előre, a karácsonyhoz.

Átugornám, mert így kényelmesebb. Nem akarok megküzdeni a mindennapokkal, hogy nyitott, Istenre vágyó, üres szívvel lépjek a jászolhoz. Készen akarom a hitet. „Itt van Jézus, tessék!” – de ne kelljen érte tennem semmit, főleg ne kelljen „megdolgoznom” érte. Hulljon az ölembe, legyen az enyém, „mert megérdemlem”. Pedig ha végigjáróm az adventi utat a négy gyertyával, akkor letisztul minden, csak én maradok,

ahogy születtem, és akkor érezhetem, hogy „csöndesen és váratlanul / Átölelt az Isten” (Ady Endre).

Szükségem van csendre, elvonulásra, magamba nézésre, szenvedésre, fájdalomra ahhoz, hogy valóban megnyíljon a szívem Isten előtt. Ahogyan Jézus is szenvedett értem, hogy nekem bűnbocsánatom legyen és örök életem. Nekem már ne kelljen a nagy harcot megvívni, csak a kis mindennapi csatáimat, azokat is Jézussal karöltve.

Hát ezért ugornám át az adventi időszakot: hogy megspóroljam a várakozást, a vágyakozást, a készülődést az ő érkezésére. Pedig minél jobban várom őt, vágyom rá, annál nagyobb lesz az öröm.

Pilinszky János szerint az advent a várakozás megszentelése, „rokona annak a gyönyörű gondolatnak, hogy »meg kell tanulnunk vágyakozni az után, ami a miénk«. (...) Aki valóban tud várni, abban megszületik az a mélyes türelem, amely szépségében és jelentésében semmivel sem kevesebb annál, amire vár.”

Várakozunk hát türelmesen, és megszületik bennünk Jézus Krisztus!

■ BÁNFI ANDRÁS

SEMPER REFORMANDA

„Csak az Istennek szolgáló Izráelnek válik javára Krisztus emberré létele. Ez az ő kedves népe, őértük lett emberré, hogy megváltás az ördög, a bűn, a halál és a pokol hatalmából, és igazságra, örök életre és üdvösségre vezesse. Ez az a felkarolás, amelyről Mária énekel, és amelyről Pál azt

mondja: Krisztus önmagát adta értünk, hogy megtisztítson minket a maga népévé (Tit 2,14). Szent Péter pedig ezt írja: »Ti azonban választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe...« (1Pt 2,9) Ez Isten kikutathatatlan irgalmának gazdagsága, melyet nem érdemünk, hanem pusztán kegyelemből kaptunk. Ezért mondja Mária: »megemlékezett irgalmáról«. Nem azt mondja, hogy Isten érdemeinkre és méltó voltunkra gondolt, mivel mi rászorultak és méltatlanok voltunk. Ebből fakad az ő dicsérete és magasztalása, és ezért kell, hogy dicsekvünk és kérkedésünk elnémuljon. Saját irgalmán kívül nem talált mást, ami őt megindíthatna volna, és ezt a nevet – Irgalmas – akarta velünk megismertetni. De vajon miért mondja Mária, hogy »megemlékezett« irgalmáról, és nem azt, hogy »rátékintett« irgalmára? Azért – ahogy a következő vers mutatja –, mert ezt már megígérte. Sokáig halogatta a beteljesítést, és úgy tűnt, már el is feledkezett róla, ezt mutatták cselekedetei is. De amikor eljött, akkor nyilvánvaló lett, hogy nem felejtette el ígéretét, hanem szüntelenül a megvalósítására gondolt.”

► Luther Márton: Magnificat (Takács János és Percze Sándor fordítása)

SEREG KRISZTIÁN FELVÉTELE

Hangversenyző teológusok

Vácott koncerteztek az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együttese

► Az őszi szemeszterre különleges meghívást kapott az Evangélikus Hittudományi Egyetem kórusa és kántor szaka: a váci római katolikus püspöki palotában rendezett palotakonzertek sorozatának egyik estjén ők énekeltek és zenéltek.

Egyetemünkön – evangélikus hagyományainkhoz híven – igen nagy hangsúlyt kap a zenei oktatás, a zene szeretete. Kiváló kántor szakosaink tanúsíthatják ezt, ám nem csak nekik van lehetőségük zenélésre és éneklésre. A többi szak hallgatói a kötelező egyházzenei tanórákon kívül magánéneket tanulhatnak, orgonán, harmóniumon, rézfúvós hangszereken játszhatnak. Csatlakozhatnak az énekkarhoz is, melyet dr. Kinczler Zsuzsanna vezet, továbbá részt vehetnek az egyházzenei tanszék vezetőjének, dr. Finta Gergelynek liturgikusnek-semináriumán.

Mivel ilyen gazdag a lehetőségek tárháza, sok hallgató iratkozik be valamelyik kurzusra, társul az énekkarhoz, vagy tanul meg hangszerezen játszani. A zenei tanórák az egyetemen vidáman és felszabadultan telnek, akárcsak a sok fellépés és szolgálat. Ifjú egyházzenei tudományos

konferenciákon, összejöveteleken, könyvbemutatókon vállalnak szolgálatot, és mindenhol vidám, igazi evangélikus hangulatot teremtenek. Ebben az évben zenei műsorral gazdagodhatott például a tudomány napjának programja, a Wesley- és a Luther-konferencia vagy épp a reformációi jubileumhoz kapcsolódó könyvek novemberi bemutatója.

Ősszel érkezett a meghívás Vácról: a püspöki palota díszterme várja palotakonzertre az egyetem hallgatóit. A program az egyházzene felekezeti sokszínűségéből kínál izelítőt, ráirányítva a figyelmet közös gyökereinkre. A november 17-i estét Tóth Péter trombitaművésznek, egyetemünk rézfúvós tanárának játéka keretezte, majd magyar, héber, német dallamok csendültek fel, továbbá közös énekinckünk koráljai.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei sokszínűségét illusztrálták Felegyi Mária, Bösze Veronika és Hoffman Edina gyönyörű, vallásos népdalokból álló blokkjai, illetve a gregorián témára született „népi” Kyrie-variáns. Dörmök Krisztina pedig Bach Ich steh an deiner Krip-

pen hier című művével gyönyörködtette hallgatóit. Az énekkart dr. Kinczler Zsuzsanna, a liturgikus-ének-seminárium hallgatóit dr. Finta Gergely vezényelte.

Az estét dr. Beer Miklós váci megyés püspök kedves szavai zárták – sok áldást és erőt kívánt egyetemünk hallgatóinak a további szolgálatokhoz –, majd a közönséggel

KISS TAMÁS FELVÉTELE

együtt zengett Kodály Zoltán Esti éneke.

A kórusra az adventi időszakban még sok tennivaló vár. Többek között fellép a zuglói evangélikus templom zenés esti áhítatainak sorozatában, illetve az egyetem karácsonyi istentiszteletén is szolgálni fog.

■ HEISZ FLÓRA teológushallgató

HETI ÚTRAVALÓ

„Építetek utat a pusztában az Úrnak! Az Úr jön hatalommal!” (Ézs 40,3.10)

Advent 3. hetében az Útmutató reggeli és heti igéiben mennyei és földi hírnökök tolmácsolják az Úr érkezésének jó hírét: „Mert megjelenik az Úr dicsősége, látni fogja minden ember egyaránt. – Az Úr maga mondja ezt.” (Ézs 40,5) Ki volt Keresztelő János? Krisztus hírnöke, előfutára s útkészítője: „...kiáltó hang vagyok a pusztában: készítetek egyenes utat az Úrnak...” S ki Jézus? „Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét!” (Jn 1,23.29) Ám Keresztelő János, mikor börtönbe került, ezt kérte: „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várunk?” Mert ő ítélőbíró volt. Jézusról cselekedetei tanúskodnak; mindenkinek üzeni: „...boldog, aki nem botránkozik meg énbenem.” (Mt 11,3.6) „Hogyne volna boldog! – írja Luther – Hiszen e királyban s igéjében öröm helyett az egész világ megbotránkozik, mert nem akar Isten kegyelmére hagyatkozni – hanem a saját cselekedeteire és érdemére.” Senki nem tévesszen, mert az „Isten valamennyi ígérete Jézus Krisztusban lett igenné, és általa lett ámenné Isten dicsőségére.” (2Kor 1,20; LK) „Íme, a mi Urunk, akit mindannyian várunk, ő megszabadít minket, alleluja!” (GyLK 727) Mi hűségesen sáfárkodjunk Isten – benne nyilvánvalóvá lett – titkával s az örömhír reánk (is, evangélikusokra) bízott üzenetével, mert az Úr fogja megítélni szolgálatunkat. „Egyáltalában ne ítéljétek azért addig, míg el nem jön az Úr: (...) és akkor mindenkinek ítéletet fog adni.” (1Kor 4,5) S mit hirdett Keresztelő János? „Térjétek meg, mert elközelített a mennyek országa!” (Mt 3,2) S mit Jézus? „Térjétek meg, mert elközelített a mennyek országa.” (Mt 4,17) Egy héttel testté létele előtt felhangzik Gábiel hírnök örömméneke: „Ne félj, Mária, mert kegyelmet találtál az Istennél! Íme, fogansz méhedben, és fiút szülsz, akit nevezd Jézusnak. (...) A Szentlélek száll rád... ezért a születendő is Szentnek nevezik majd, Isten Fiának.” (Lk 1,30–31.35) Pál tanácsa az Úr visszajövetelére váróknak: „Mindenkori üljétek, szüntelenül imádkozzatok, mindennél hálát adjatok, mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javotokra.” És áldása: „a békeség Istene” örizzen meg „feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljövételére.” (1Thessz 5,16–18.23) Isten a Lélek adománya által Krisztusban megerősíti (konfirmálja) gyermekeit az ő szolgálatára: „Mert valahány ígérete van Istennek, azokra öbenne van az igen, és ezért általa van az ámen is, az Isten dicsőségére általunk.” (2Kor 1,20) János előre láthatta, a mennyben a Bárány átveszi Istentől a hétpecsétetes könyvet, s vizsgálató szót hallhatott egy véntől: „Ne sirj! Íme, győzött az oroszlán Júda törzséből, a Dávid utóda, és felnyitja a könyvet és hét pecsétjét.” (Jel 5,5) A Szent s Igaz Dávid Fia ajtót nyit az örök életre az őt meg nem tagadóknak: „Mivel megtartottad állhatatosságra intő beszédemet, én is megtartalak téged... Eljövök hamar: tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye koronádat.” (Jel 3,10–11) És ha: „Koronáját elnyerem / Már az igazságnak (...) / Meglátom őt fényleni / Örök boldogságban.” (EÉ 507,2)

■ GARAI ANDRÁS

Zuglói zenés esték

A zuglói zenés esték december 19-i alkalma 18 órakor kezdődik a zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV. ker., Lócsei út 32.). Az áhítat meghívottja Balasi Barnabás, a budapesti Batthyány téri Szent Anna-templom orgonistája, a Harmat Artúr Központi Kántorképző és a Szent István király konzervatórium (Budapest) tanára.

Balasi Barnabás 2011-ben beiratkozott a bécsi zeneakadémia orgona szakára, emellett a Notre Dame orgonistáival is kapcsolatot épöl. A párizisi orgonaélet hatása elsősorban improvizációinak hangzásvilágában mutatkozik meg. Bach és Buxtehude egy-egy jól ismert műve mellett a 19–20. század fordulóján élt francia zeneszerző, Eugène Gigout két alkotása, valamint egy saját improvizáció szerepel műsorán.

Igét hirdet Varga Gyöngyi teológiai tanár.

Schütz Karácsonyi története Kelenföldön

A kelenföldi gyülekezet zenei együttese december 22-én, advent negyedik vasárnapján 18 órakor bemutatják Heinrich Schütz Karácsonyi történetét, azaz „A mi Urunk, Jézus Krisztus születése” című oratórikus művét. Magyar adaptáció: Bálint Zsolt (a recitativók szövegei Trajtler Dóra munkájának felhasználásával készültek).

Evangélista: Kéring László • angyal: Thurnay Viola • Heródes: Cser Péter • continuo: Pál Diana és Szontagh Márton.

Közreműködik a Fővárosi protestáns kántorátus és a Kelenföldi evangélikus gyülekezet ének- és zenekara (koncertmester: Hoós Andrea), valamint a Deák Téri Evangélikus Gimnázium fiú énekesei Bence Gábor vezetésével. Lelkesítő szolgálat: Blázy Árpádné.

Helyszín: kelenföldi evangélikus templom, Budapest XI. ker., Bocskai út 10.

NAPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Barkóscinege

Nem rokona a cinegéknek, a jól ismert széncinegének, hanem egy egészen más madárcsalád, a timáliák egyetlen hazai képviselője.

Különösen a hím nagyon szép madár, a párja egyszerűbb színezetű.

A nádasok és gyékényesek lakója. A hazai nagy nádasokban, például a Kis-Balatonon, a Fertő tavon vagy a Velencei-tónál mindenütt gyakori, de költ a halastavak nagyobb nádszigeteiben is.

Kíváncsi madarak. Ha egy halastavi gáton meghallottam jellegzetes csilingelő hangjukat, és megálltam, rövidesen először egy madár, majd utána még több felkúszott a nádszállakon, jól megnéztek, aztán visszakeresztek a nádtorzsák közé.

A barkóscinege állandó madár, nem vonul. Ősztől csapatokba verődve kóborol, és ekkor nagyobb távol-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

fogott barkóscinegék gyomrában 420–850 apró homokszemcsét számoltak. Ezek tavasszal kiürülnek a gyomorból.

A párok megható módon ragaszkodnak egymáshoz. Amikor a Velen-

ságokra is eljut. A csapatok nem szívesen repülnek. Ha mégis, akkor folyamatosan csilingelve rövidesen újra a nád közé hullanak.

A párok korán, márciusban kezdenek költeni, és évente kétszer, néha háromszor, sőt kivételesen akár négyszer is nevelhetnek fiókákat. Fészküket a nádas vagy a gyékényes sűrűjébe, a víz felett 40–100 centiméter magasan építik. Felváltva kotlanak. Kikelő fiókákat rovarokkal, pókokkal, férgekkel etetik.

Télen, amikor eltűnnek a pókok és rovarok, a nád, a gyékény és különböző gyomok apró magvaival táplálkoznak. Ehhez a változáshoz gyomruk is átalakul: fala megvastagszik, és a sok felvett apró kövecskével, homokszemcsével együtt egyfajta reszelőként működik. Az osztrák Fertőben

cei-tónál madarakat gyűrűztem, gyakran előfordult, hogy a már elengedett barkóscinege ott maradt a közelben. Párja még a kis vászonzacskóban volt, és hangokkal tartották a kapcsolatot. Ha a zacskóval elindultam, a kint lévő madár követett. Amikor aztán a párját is meggyűrűztem, boldogan repültek el együtt.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány barkóscinege-pár él hazánkban?
2. Hány tojás van a fészükben?
3. Hány nap alatt nőnek fel a fiókák?

Válaszok: 1. körülbelül nyolcezer; 2. négy-nyolc; 3. tízenkét-tizenhárom naposan kezdenek el repülni.

A karácsonyi történet

▶ Már csak néhány nap választ el bennünket Jézus születésének ünnepétől. A karácsonyi történetet – különleges módon – előre feleleveníthetitek itt, a *Napos oldalon* is. Az ünnepre áldott készülődést, a téli szünetre pedig jó pihenést kívánok szeretettel!

■ BODA ZSUZSA

József és Mária Názáretben éltek. Jegyesek voltak. Az Úr kiválasztotta Máriát, és egy nap elküldte hozzá -át, Gábrielt. Mária nagyon megijedt, de az így szólt hozzá:

– Ne félj! Hamarosan fiad fog születni. Nevezd őt Jézusnak! A Magasságos Fiának fogják őt mondani, és uralkodásának nem lesz vége.

Nem sokkal később Augustus császár népszámlálást rendelt el, ezért mindenkinek abba a városba kellett mennie, ahol született. József felültette Máriát egy hátára, és Betlehembe indultak. Mire odaértek, már nem volt a városban szabad szállás. Egy fogadós megsajnálta őket.

– Elalhattok az istállóban, az között – mondta nekik. Itt született meg Jézus. Mária bepólyálta, és egy -ba fektette.

Pásztorok őrizték a -ukat azon a vidéken. Amikor Jézus megszületett, egy jelent meg nekik, ők pedig nagyon megijedtek. Az angyal azonban így bátorította őket:

– Ne féljete, mert nagy örömet hirdetek, amely az egész nép öröme lesz. Üdvözítő született ma nektek Dávid városában, aki az Úr Krisztus. A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy -et, aki bepólyálva fekszik a jászolban.

És hirtelen jelentek meg, akik dicsérték az Istent, és így énekeltek:

– Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön béke, és az emberekhez jóakarát.

Miután elmentek az , a elhatározták, hogy elmennek, és megnézik, amiről az égi hírnök beszélt nekik.

Sietve útra keltek. Megtalálták az istállót, benne a -ot. Nagyon megörültek, és elmondták az üzenetet, amit a mezőn az angyal mondott nekik. Aki csak hallotta, elcsodálkozott rajta.

A pásztorok ezután visszatértek a -hoz. soha nem felejtette el ezt a látogatást.

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

Kettős elhivatottsággal IV.

Válogatás somogy-zalai evangélikus lelkészek irodalmi munkáiból: Sümei István

► A somogy-zalai lelkész alkotók pályáját bemutató közleménysorozat negyedik írását adjuk közre rovatunkban. *Kutas Kálmán, Jakus Imre és Sárkány András Tibor* pályájának ismertetése után az alábbiakban Sümei Istvánról olvashatnak.

Sümei István 1912. március 7-én született Sopronban. Nagyszülei még szegény sorsú gazdálkodók voltak. Szülei

Gyermek- és ifjúkorában természetes volt számára, hogy – hat évvel fiatalabb József öccsével együtt – részt kell vennie a törekvő szülők családi gazdálkodásában, a Lőverekben bérelt kert művelésében, a megtermelt termények piaci értékesítésében, sőt az állatok gondozásában is. Egy életre megtanulta, „hogyan kell szívesen, örömmel dolgozni, kifáradni”.

Iskolai tanulmányai alatt sem szakadt el szülővárosától. Sopronban végezte a négy elemi, a líceumot és a teológiát is. Lelkészi *Kapi Béla* püspök avatta Székesfehérváron 1934. július 22-én.

SÜMEI ISTVÁN

Dávid

Mit bánom én, csapjatok le rám, éhesszemű fekete madarak!
Mit bánom én – veszett viharok, cibáljátok, tépjétek hajamat!

Jöjj csak reám, vad filiszteus,
Jöjjetek csak, barbár Góliátok –
Dávid vagyok. Lelkemben Isten,
kezemben az Ige – én megállok!

S mint Dávidnak ajkán zsoltár,
önfeledten dal fakad lantomon,
táncoljon bár körülöttem a sátán,
örhelyem és dalom el nem hagyom!

Az Út, az Igazság és az Élet

Testvér!

Ha hontalan vagy, mert kivert a békesség
csendes hajlékából a mostoha élet,
s hiába kémleled az éji messzeséget,
csak nem tudod – honnan hova visz az utad:
ím – szembejő veled – kövessed az Urat!
Ő az egyetlen Út.

Testvér!

Ha megcsalt minden, mit szépnek, jónak hittél,
ha megtiporták lelked tisztaságát,
ha a hazugság-vásárán visz az utad át,
ne hidd, hogy védője nincsen az ügyednek:
az Írás üzen a megcsüggedetteknek:
Krisztus az Igazság!

Testvér!

Ha úgy éreznéd, hogy nincs keresnivalód
ezen a világon többé semmi-semmi,
és úgy szeretnél – örökre – megpihenni
és nem érezni, hogy fáj a kín, a bánat –
Testvér! Higgy a Krisztus teremtő szavának!
Ő maga az Élet!

faluról kerültek a városba, szorgalmas, takarékos emberként az volt minden vágyuk, hogy becsületes munkával minél jobb körülményeket biztosítsanak családjuknak.

Sümei István édesapja rendőr volt, felügyelőhelyettes. Anyjáról önéletrajzában így írt 1956-ban: „Az a lélek volt ő, s ma sem más, aki, akármennyi dolga, baja is volt a földiekkel, talán egy pillanatra sem feledkezett meg a Mennyei Atya dolgairól sem. Élőn hívó, imádkozó, bibliás, boldogan éneklő gyermeke Istennek. Korán megsejtettem, hogy az lenne élete legnagyobb öröme, ha engem is Isten tulajdonába adhatna. Nem is csupán úgy, mint aki szintén gyermeke Istennek, hanem szolgálja is.” *Az én anyám* és az *Édesapám* című versekben meleg szavakkal állít emléket szeretett szüleinek.

Első szolgálati helye is a hűség városában volt. A tanév elején megnyílt Líceumi Diákotthon első nevelőlelkésze lett egy tanévre szóló kinevezéssel. A gyakorlati gyülekezeti munkával Kaposváron ismerkedett meg 1935. július 1-je és 1936. november 30-a között.

Szentantalfa volt következő szolgálati helye. Élete legjelentősebb eseményei ehhez a kis Balaton-felvidéki – akkor még Zala megyéhez tartozó – faluhoz fűződtek. Csupán egy hónapig tartó segédlelkészi státus után helyettes lelkészi megbízást kapott, majd három hét múlva a gyülekezet parókus lelkészének választotta.

Szentantalfán alapított családot. Ide hozta Sopronból ifjú feleségét, *Horváth Annát* – az *Anikámnak* versek ihletőjét (1937) –, s itt cseperedett fel két idősebb fia: *István* (1938) és *Pál* (1940).

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

A kis gyülekezetben végzett békés munkálkodást a háború szakította meg. Tartalékos katonaként tábori lelkészi szolgálatra kellett bevonulnia 1942 márciusában. Áprilisban már az orosz harctérre vezényelték ezredét. Gyötrelmes, tengernyi szenvedéssel és megpróbáltatással járó esztendő után, 1943. április 30-án szerelt le, és tért vissza családjához, híveihez. Tábori lelkészi szolgálataért *Signum Laudis* katonai érdeméremet kapott.

Őszinte kapcsolat alakult ki a gyülekezet és lelkésze között. Közel nyolcévi szolgálat után mégis engedett a nagy múltú kővágóörsi gyülekezet meghívásának, és 1944. szeptember 1-jén annak lelkipásztora lett.

A háború előtt még gazdag kővágóörsi közösség a társadalmi változások következtében hamarosan elszegényedett. Sorsában osztozott lelkésze is. A harmadik fiú, *Péter* megszületésével (1947) öttagúra nőtt család számára jól jöttek az apa gyermekkorában megszerzett kert- és szőlőművelési ismeretei, valamint a fizikai munka iránti tisztelete és szeretete. Sümei István örömmel tudta végezni a megélhetéshez szükséges nehéz, kétkezi munkát is.

Az anyagyülekezetet kívül a balatonszepezi diófiát, a révfülöpi fiókegyházat, valamint több szórványfalu evangélikusait pásztorolta. Szolgálatát nagy igyekezettel végezte, és a lelkipáncs mellett egy hosszúra nyúlt templomépítést is felügyelt. (Az akkori viszonyok mellett közel két évtized kellett ahhoz, hogy a révfülöpi templom az alapkövételétől [1948] eljusson a felszentelésig [1967].) Több cikluson át vállalt megbízást az egyházmegye – 1952-ig a zalai, majd a veszprémi – tiszttartásban.

Harminchárom évig volt Sümei István Kővágóörs lelkésze. Ebből az utolsó három évben nyugdíjasként pásztorolta a környék evangélikusait. Szolgálatában felesége – aki kántora is volt – mindvégig hűséges társaként állt mellette.

A pihenés kezdeti éveit Révfülöpön (1977–1986) töltötte, majd Pál fia közelébe, Zalaegerszegre költözött. A bibliaórák és az istentiszteletek állandó látogatója volt. Betegsége miatt nem szolgált a zalaegerszegi szószék-ről, mégis prédikált, mert – ahogy *Balogh András* lelkész temetési igehirdetésében elhangzott – „predikált az élete! Mert ha egy idős, szolgálatában hűséges lelkész le tud ülni alázattal, igehívesen – és a kolléga iránti őszinte szeretettel – egy nála sokkal fiatalabb lelkész szószéke alá, akkor... prédikál...”

Sümei István Zalaegerszegen hunyt el 1991. szeptember 4-én.

Irodalmi munkái főképp az 1930-as években és az 1940-es évek elején születtek. Abban az időben több versét, cikkét, novelláját és harctéri emlékezését közölte a *Harangszó* és az *Új Harangszó*. Költeményeit *Nem kell babér* címmel örökösei adták ki 2008-ban. A *verseit* összefoglaló kötet címválasztása találó: nem vágyott babérra, nem akart költő lenni, de őszinte érzéseinek hangsúlyozottabb kifejezéséhez az irodalom eszközeit is felhasználta. Alázattal, tisztelettel és szeretettel szólt szerelméhez, családjához és Istenéhez.

A képzőművészet sem volt idegen tőle. Családi, rokoni körben fellelhető grafikai és festményei jó adottságairól tanúskodnak.

Sümei István az Úr elhivatott szolgája és talentumokkal megáldott lantosa volt.

■ DR. JÁNI JÁNOS

Szent az a föld,
ahol jártunk!

► Huszonhárom vágta neki november 7–14. között a miskolci evangélikus gyülekezet szervezte szentföldi zárandokútnak. Sokan talán felteszik a kérdést: mit keresnek ma emberek egy ilyen feszültségekkel terhelt, távoli helyen? Való igaz, hogy ma már könyveken, interneten keresztül szinte minden elérhető, ki sem kell mozdulni a szobából. Mi ennél többet kerestünk és találtunk. Mint valaha Mózes, aki a pusztában meglátott egy égő csipkebokrot, és úgy döntött, hogy odamegy, és megnézi. Aztán egy különös isteni kijelentés részese lett, amikor Isten így szólt hozzá: „*Oldd le sarudat a lábadról, mert szent föld az a hely, ahol állasz!*” (2Móz 3,5)

ZÁHORSZKY TIBOR FELVÉTELE

Sokszor a Bibliában olvasható események olyan távolinak és érthetetlennek tűnnek. Emlékszem, lelkészként egyszer arról beszéltem, hogy az ottani embernek embertársa testi épisége megóvása érdekében kerítést kell a háza tetejére készítenie. Magam előtt látom ma is a mosolygó-kétkedő gyermekarcokat. Tetőre kerítést? Igen, itthonról nézve megmosolyogató a dolog, de azon az éghajlaton bizony nem sátorbetétek a házak, és a keleti ember a melegben az éjszakát rendszerint a lapos háztetőn töltötte – ezért ha vendég aludt nála, jól jött a biztos védelmet nyújtó kerítés a tetőn.

Az utazás után sokan mondták, hogy bizony másként látják annak a népnek az életét, másként a bibliai eseményeket és másként Jézus személyét is. Itthon Jézusban többnyire csak az isteni mivoltát látjuk, ott pedig szinte még ma is tapintható emberi mivolta is.

Tel-Aviv, Jaffo – vagy ahogy sokaknak ismerős: Jaffa – nemcsak a narancsra emlékeztetett, hanem a városból menekülő Jónás prófétára is. Cézarea otthont adott Pilátusnak, de Pál is élt itt fogságban. A Földközi-tenger partján egészen Haifaig eljutottunk, elhaladva a Kármel hegye mellett, ahol Illés próféta intette valamikor a népet, és ahol a Baál-próféták felett ítéletet mondott Isten. Közvetlenül a Genezareti-tó partján található Tibériásnál szálltunk meg, majd behajóztunk a galileai tóra, ahonnan szemügyre vettük azokat a városokat, ahol Jézus élt és tanított, ahonnan elhívta tanítványait.

Bibliával a kezünkben kerestük föl azokat a helyeket, ahol Jézus is megfordult, és felolvastuk az ott zajlott események leírásait. Kapernaum Jézus városa, Péter és tanítványtársai elhívásának helye. Innen indult el Máté is, és lett vámszedőből az evangélium egyik írója. Jártunk a *Hegyi beszéd* káprázatos szép helyén, és felolvastuk a boldogmondásokat. Láthattuk az öt kenyér és két hal szaporításának helyét is. Megcsodáltuk a Jordánt, amint beömlik a Tibériás tava, és közben megtanultuk, hogy Tibériás tava, Genezareti-tó, Kinnetret tava, Galileai-tenger mind ugyanannak a tónak az elnevezése.

Elhaladtunk Gadara mellett, mely

fölött húzódik a hírekben oly sokat hallott Golán-fennsík. Megálltunk Jardenitnél, mely Jézus megkeresztelésének emlékhelye. Itt áldást mondtam testvéreim életére egy-egy igével.

Végighaladva a Jordán völgyén eljutottunk a Júdeai-sivatagba, megtekintettük Heródes király maszadai palotáját. Megálltunk En-Gedinél, ahol valamikor Dávid bujdosott Saul elől. Kumránban a barlangok látványa, melyek a Szentírás tekerceit őrizték évszázadokon keresztül, ma is egyszerre félelmetes és lenyűgöző.

Még egy rövid felrissülésre is jutott idő a Holt-tengerben, amelynek különlegessége, hogy magas sótartalmának köszönhetően nem lehet elmerülni benne – ez egyedi élményt nyújtott a fürdőzőknek.

Innen Jeruzsálemben utaztunk, és végigjártuk a virágvasárnapi utat. Láthattuk a mennybemenetel helyét, majd azt, ahol Jézus a *Miatyánkot* tanította övéinek, a próféták sírjait, a helyet, ahol megsíratta Jeruzsálemet, a Gecsemáné-kertet. Rövid utazást tettünk Betlehembe, hogy megtekintsük azt a helyet, ahol a világ Megváltója megszületett. Megnéztük az Izraeli Múzeumot, a Tekercek Szentélyét, a Knesszetet (Parlament) és a menórát. Végighaladtunk a Via Dolorosán (Fájdalmak útján), megállva a stációknál, eljutva a Golgotáig és Jézus sírjához. Végül Jézus üres sírja mellett úrvacsorai istentisztelettel zártuk utunkat.

Nincs is annál boldogítóbb érzés, mint megvallani, hogy Jézus sírja üres, mert ő feltámadt és él. Ez a zárandokút mindezt kézzelfoghatóbbá tette a zárandokok számára, és a huszonhárom emberből közösséget kovácsolt. A naponkénti reggeli és esti igei közösség pedig megszentelte mindannyiunk életét.

***

A továbbiakban is az a missziói célunk, hogy minél többeket kalauzoljunk el ezekre a szent helyekre. Akik érdeklődnek következő utunk iránt, és szeretnék róla értesítést kapni, kérem, jelezzék igényüket a luther@chello.hu e-mail címen, vagy írjanak a miskolci evangélikus lelkészi hivatal címére: 3530 Miskolc, Hunyadi u. 8.

■ SÁNDOR FRIGYES lelkész

Peskó György emlékezete

► **A gyorsan tovatűnő idő elmúlására emlékeztető, viharos sodrása sem tudja feledtetni személyiségét. A Teremtő rendkívüli talentumokkal ajándékozta meg Peskó György orgonaművészt.**

1944-ben kézigránát robbant a kezében. Ujjai felső perceit roncsolta, ezért ezeket le kellett operálni. A tízéves gyermek mégsem mondott le korán megfogalmazódott álmáról: orgonálni szeretne megtanulni. Édesapja, *id. Peskó Zoltán* a fásori evangélikus gimnázium

zenetanára volt, s egyidejűleg fásori templomunk orgonaművésze. Bátyja zeneakadémiai hallgató, később neves karnagy. Így iratkozott be érettségi után az orgona tanszék hallgatóinak sorába, s vált hazai és nemzetközi zenei körökben elismert orgonaművészé. Mi tette az 1933-ban született, 2002 decemberében elhunyt Peskó Györgyöt különleges személyiséggé?

Szellemes, olykor érdes humora mellett Istentől kapott elhívását rendkívül komolyan vette. Meggyőződése volt, hogy Istennek csak a legzebbet szabad adni. Zenejében ezt az igényességet mindig szem előtt

tartotta. De a lelkészeket is inspirálta az ígértetésben ennek a követelménynek a komolyan vételére.

Johann Sebastian Bach valamennyi művét megszólaltatta Bécsi kapu téri templomunkban, s ilyenkor mindig zsúfoltak voltak a padok – 1966-ban, olyan korszakban, amikor sokan csak ilyen alkalmakkor mertek templomba jönni. Mások azóta sem vállalkoztak – legjobb tudomásom szerint – Bach valamennyi művének bemutatására.

Remek, virtuóz improvizatív játéka sokakat gyönyörködtetett. Ehhez külön tehetsége volt. Kitűnően érzekelte az adott alkalom érzelmi hangulatát, s ezt zenei nyelven is meg tudta szólaltatni. Amikor 1989-ben a kapuit újonnan megnyitó Fásori Evangélikus Gimnázium a Zeneakadémia épületében tartotta tanévkezdő ünnepélyét, a rendezvény végén Peskó György odaült az orgonához, és keze vezénylő mozdulatával mindnyájunkat az *Erős vár a mi Istenünk* evangélikus himnusz-istenéneklésére készítette. Ritkán hallottam olyan örvendező zengéssel énekelni ismert énekeinket. Bizony, legtöbbünk szeméből kicsordult a könny.

Budavári templomunk istentiszteleteinek külön hangulata volt. Peskó György előjátékai mindig jeleztek, milyen a vasárnap karaktere, vagy milyen rendkívüli alkalom készülődik. Voltak, akik az ő játékaért jöttek az istentiszteletre.

Időben utolsó növendéke, *Bán István* orgonaművész Peskó György születésének nyolcvanadik évfordulója alkalmából májusban emlékező orgonaestet adott a budavári evangélikus templomban. A koncertet a Bartók rádió rögzítette, és több alkalommal sugározta is.

Emléke legyen áldott!

■ D. SZEKIB IMRE

Kalendárium és krónika – magyarul

Bencédi Székely István, az asztronómia úttörője

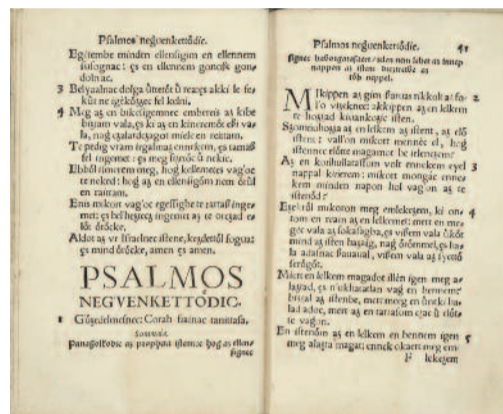
► **Az elsőség kardinális kérdés. A sportversenyeken tized-, sőt századmásodpercek döntenek sorsáról. Egy műszaki fejlesztés jó időben történő piacositása dollármilliárdokat jelenthet a multinacionális vállalatoknak. Nekünk, keresztényeknek az elsőség maga a fensőbbesség, és hármasságban fogalmazódik meg. A természetudományokban gyakorlati évszázadokig folyik a harc a dobogó legfelsőbb fokáért. Mái vita tárgya, mely holland szemüvegkészítő mester alkotta meg az első távcsövet: a katolikus egyházzal konfliktusba keveredő *Galileo Galilei* vagy éppen *Cristoph Scheiner* jezsuita atya látta-e előbb a napfoltokat.**

A honi csillagásztörténetben nincs vita az elsősegről. A *csillagászat magyar nyelvű bibliográfiája* egyértelművé teszi, ki írt először magyarul az asztronómiáról. (*E sorok írója társadalmi munkatárként 2003 óta, az indulástól a Sragner Márta főszerkesztő koordinálásával készülő elektronikus összeállítás közreműködője.*) A „befutó” a négyszázötven esztendeje elhunyt reformátor, krónikáiról, naptárkészítő, *Bencédi Székely István*. 1538-ban (!) a *Calendarium magiar nienwen* című művében elsőként foglalkozott a műfajhoz szorosan kapcsolódva csillagászati kérdésekkel – magyarul.

Hozzánk, evangélikusokhoz is szorosan kötődik. A Krakkóban tanuló ferences barát a protestantizmus hatására lutheránus lett. Szikszón, Abaujszántón és Olaszlisztkán iskolai rektor, majd Szikszóra visszatérve a település első evangélikus lelkésze. Utóbb a kálvinista tanok hívőül szegődött. Kassán reformált, Göncön veje, *Károli Gáspár* lelkészstársa, majd Olaszlisztkára visszatérve szolgált.

Az egymásnak ellentmondó életrajzi források szerint is 1500 és 1510 között, vélhetően 1505 körül született. Ami bizonyos: az erre máig büszke erdélyi kistelepelesen, Bencéden (ma Bentid, Románia) látta meg a napvilágot. Élete 1563 decemberéig követhető nyomon, így 2013-ban emléke-

zőnk elhunytának négyszázötvenedik évfordulójára. (Halála kapcsán a bizonytalan adatok egyaránt szólnak 1563-ról, 1564-ről és 1565-ről.) A helyszín is a múlt homályába vész; a

legvalószínűbb feltételezés szerint Olaszlisztkán hunyt el.

Bencédi Székely István kalendárium-öröknaptár. A *csillagászat magyar nyelvű bibliográfiája* adatai szerint 1538-ra datálható. Egyes könyvészeti források más évszámokat is említenek. A bizonytalanságot az okozza, hogy mivel öröknaptárról van szó, a szerző és a nyomda nem tüntette fel a vonatkozó, illetve a kiadási évet. Borítója a cím és a szerző megadása mellett a magyar címet ábrázolja. Az öröknaptár-fejezet a hagyományos magyar hónapneveket használja, az egyes ünnepeket, a tulajdonképpeni névnapokat is feltünteti. Emellett több, a kalendáriu-

moknál megszokott táblázatot és információt közöl (csízio, vasárnap betűk, számjegyek neve stb.).

A *Kalendárium magyar nyelven* 1976-ban, három másik régi naptárral egybeszerkesztve, az Eötvös Loránd Tudományegyetem kiadásában látott újra napvilágot.

Bencédi Székelynek még egy úttörő szerepet tulajdonítanak: *Chronica ez Vilagnac Yeles dolgairol* című művét tekinti a könyvészeti szakirodalom az első magyar nyelvű világtörténelmi kötetnek. Krakkóban készült, 1559-ben, *Strykoui* Lazar, azaz *Lazarz Andryswicz* nyomdász keze munkájaként. Mint minden „rendes” krónika, ez is tartalmaz csillagászati vonatkozásokat. Bencédi Székely nyolc üstököszt, valamint a mezőkeresztési meteorit hullást említi benne.

Miért pont ezeket a jelenségeket? Az ókortól kezdődően egészen a mai kor babonákkal újólag megfertőzött emberiségig a cometák és a hullócsillagok égi jelet mutattak-mutatnak. E jelekből – állítólagosan – mind az egyén, mind a helyi közösségek sorsára, valamint a politikai-történelmi folyamatokra lehet következtetni. Jellemzően negatív folyamatokra. Mindezt a középkor-újkor fordulójától, tehát körülbelül Bencédi Székely halálát követően cáfolták a természettudományos megfigyelések. Sajnos napjaink jósait, kártyavetőit, minden rendű és rangú spiritisztáit látva úgy tűnik, kevés sikerrel.

A *Krónika ez világnac yeles dolgairol* fontos múltidézés, egyben korrajz a ma embere számára. Reprintként elérhető az Akadémiai Kiadó 1960-as, a Kazinczy Társaság 1992-es, valamint a Pytheas Könyvmanufaktúra (egyszerűbb, illetve művészi kivitelezésű) 2003-as reprintjeinek jóvoltából.

■ REZSABEK NÁNDOR

Istentiszteleti rend • 2013. december 15.

Advent harmadik vasárnapja. Liturgikus szín: lila.

Lekció: Mt 11,2–10; 1Kor 4,1–5. Textus: Ézs 51,1–6. Énekek: 140., 136.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. fél 6. (karácsonyi szeretetvendégség) Ittész István; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Iványi Gábor; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Deák László; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Megyeri Klub, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (Megálló nevű ifjúsági istentisztelet) Solymár Péter Tamás; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Aradi György; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv., zenés) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Schulek Mátyás; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (úrv.) Szántó Enikő és Mézes Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (gyermekkarácsony) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Kis János; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Kertész Géza; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Darvas Anikó; **Rákospalota, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Darvas Anikó; **Rákosszentmihály, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Gáncs Péter; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; du. 5. Herkely János; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXXIII., Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Isten algoritmusai

► Gimnáziumi éveim alatt kifejezettem untam a matematikaórákat. Lelkesen és roppant kíváncsian jártam azonban a szakkörre, ahol a matematika filozófiai alapjait beszélgettünk meg, vagy valamilyen érdekes paradoxont vezettünk le. Ezekben a beszélgetésekben mindig eljutottunk a lét nagy kérdéseire, amikor a tanárunk megállt, és azt mondta: „Nem tudom a választ!” Ilyen kíváncsisággal ültem be december 5-én dr. *Levendovszky János* egyetemi tanárnak, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kara dékánhelyettesének *Tervszerű-e a teremtés – Isten algoritmusai* című előadására. A professzor a Páratlantklub vendége volt az Üllői úti evangélikus székházban.

Amint elmagyarázta, a matematika célja, hogy a megfigyelt fizikai, társadalmi, gazdasági jelenségeket egyetemes törvényekbe foglalja össze, amelyek tömören reprodukálják a teremtett világ komplexitását. Szépsége abban rejlik, hogy tömören, elegánsan és informatív módon képezi le világunkat a formulák nyelvén. Hasonlóan a versekhez.

Egy állapotot leírhatok így is: „Beköszöntött az ősz. Minden szürke, és az elmúlásra emlékeztet. A kedvem is egyre szomorúbb, teljesen átadom magam a melabúnak...” De azért ez szebben hangzik: „Ősz húrja zsong, / Jajong, busong / A tájon, / S ont monoton / Bút konokon / És fájón.” (*Paul Verlaine: Őszi chanson – Tóth Árpád fordítása*) A keresztény ember számára pedig az teszi igazán széppé a matematikát, hogy Isten valóságának megnyilvánulását fedezheti fel ezen törvényszerűségek szépségében.

Sőt a teremtett világ mellett létezik az ember által alkotott, úgynevezett e-világ – jelen globalizált, elektronikus világunk –, ahol hálózatokban (összekapcsolt rendszerekben) éljük mindennapjainkat. A hálóza-

kat legszélesebb körben a pénzügyi szektorban találhatjuk, és hálózatok valamelyikének valamennyien tagjai vagyunk.

Manapság az egyik legnagyobb kihívás a hálózatok optimális működésének biztosítása és a hálózaton zajló folyamatok biztonságossá tétele. Ehhez új algoritmusok megalkotására van szükség. A hálózatokban jelentkező problémák is sokkal veszélyesebbek: például a fertőzések nagyon gyorsan terjednek, a zavarok az egész rendszert be tudják dönteni (*kaszád* jelenség és dominóeffektusok – ha egy bank csődbe megy, magával rántja a többi bankot). Ezekben az esetekben a gyors cselekvés egyenlő a hálózat túlélésével.

A pénzügyi szférában már megjelent az algoritmikus kereskedés: a tőzsdei idősorok megfigyelése alapján készítenek úgynevezett predikciós és portfólióoptimalizációs algoritmusokat, és a nagybankoknál ezek segítségével történnek a tranzakciók – merthogy az árfolyamok másodpercenként változhatnak, az emberi agy pedig nem képes az ilyen sebességű változásokat követni.

Az algoritmusok használata az ár-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

folymváltozást előre jelző „hangulatbányászat” esetében is mindennapos. A multimédiás adatbányászat lényege annyi, hogy sok-sok megjelent sajtóanyagban, híradásban – újságcikkek és hírportálok szövegeiben – keressék rá matematikai algoritmusok segítségével bizonyos szavakra, amelyek kifejezhetik az uralkodó társadalmi hangulatot (*kiváló, biztató, megnyugtató; aggasztó, kockázatos, katasztrofális; választás, törvényváltozás; stb.*). A talált szavakat hangulati töltésük szerint osztályozzák (pozitív vagy negatív), majd az eredményt ellenőrzésként összevetik az árfolyamváltozással. E módszer alkalmazásával előre jelezhető az árfolyamváltozás iránya.

A tudományok által elért eredmények segítenek megérteni a teremtett és az ember által hálózatokba szervezett világ folyamatait. Az új technológiák használata képes javítani az emberek életminőségét, de a rendszer a gyors összeomlás lehetőségét is magában hordozza.

A professzor kiemelte, hogy a keresztény ember felelőssége abban áll, hogy megpróbál a tudományos ismeretek birtokában megfelelő következtetéseket levonni – úgy fogalmazott: „megpróbál tisztán gondolkodni”. Ez segít, hogy elkerüljük az előítéletek és sztereotípiák csapdáját. Felelősségünket a gondolkodásunk minősége jelenti, hogy mennyire vagyunk képesek megérteni és segíteni embertársainkat ebben a gyorsan változó világban.

■ TRIFÁN KRISZTINA

EVÉL&LEVÉL

Karácsonyi készülődés

Városunkban, Ajkán már kedves hagyomány, hogy a Fő téren (Agórán) a karácsony előtti, adventi időszakban négy héten keresztül esténként szolgáltat tartanak az egyházak lelkeszei, papjai, felkészítik az embereket az örömhírré, Jézus születésének méltó megünneplésére.

Ezek az alkalmakon felekezeti hovatartozás nélkül vesznek (vehetnek) részt az emberek. Azoknak szólnak az összejövetelek, akik a vásárlási lázban, a díszeknél, csillagoknál, a kirakatok nézésénél többre vágyanak: igazi lelki feltöltődésre, belső békére, a karácsony értékének, fontosságának megértésére, befogadására.

Évről évre egyre többen látogatják az összejöveteleket.

Minden alkalommal más-más egyház szolgál: imádsággal, igehirdetéssel, szavalással, énekkari szerepléssel teszik széppé, ünnepélyessé a karácsonyvárást. Az utolsó, a negyedik előkészület az ökumené jegyében telik.

Varázslatosak, szívet melengetőek ezek az összejövetelek! Igazi szellemi töltekezés ez a négy este! Különösen ilyenkor szinte tapintható a szeretet, a béke iránti vágy, az egymás felé fordulás, érzékenység, könyörületesség. A hétköznapi gondok eltűnnek, a remény él az emberek lelkében: „Fölöttünk csend, tisztán énekel az ég / S az újszülött rügyező ágakkal / Lángot rak a fázó homlokok mögé.” *József Attila* üzenete ma is szól mindnyájunknak: Jézus világra jöttével megszületik a fény, az újjászületés, a megtisztulás, az öröm.

Az istentisztelet végeztével a szabadidő-központban baráti beszélgetéssel, kellemes együttléttel fejeződik be az ünnepség.

GIAY FRIGYESNÉ (Ajka)

„Disznótoros” presbiteri találkozó

Ismét megszervezte már hagyományos körzeti presbiteri találkozóját a Bakonytamási Evangélikus Egyházközség. Ilyenkor a *Szakos Csaba* lelkész körzetéhez tartozó gyülekezetek presbiterei gyűlnek össze.

Az egyházi esztendő utolsó napján, november 30-án tartott ideit, immár ötödik találkozó két okból is eltért a korábbiaktól: egyrészt azért, mert a tisztelendő úr tavaly nyáron teljesen új körzetet kapott, így más presbitereket kellett összeismertetnie egymással, másrészt azért, mert ezúttal disznótoros vacsorával várhattuk testvéreinket.

Bakonyzentlászló, Bakonytamási, Sikátor, Pápateszér, Veszprémmarsány és Zirc presbitereit hívtuk meg. Közel félszázan gyűltünk egybe.

A vendégek érkezését megelőző napon, pénteken tíz presbiter szorgoskodott egész nap a hízó körül, hogy finomabbnál finomabb ételek készüljenek belőle a hagyományoknak megfelelően. (...)

Másnap délelőtt Bakonytamásiban a helyi önkormányzat jóvoltából a kultúrházban fogadtuk – a presbiter hölgyek és presbiterfeleségek által méltóképpen előkészített helyen – a vendégeket. Szakos Csaba lelkész András-napi köszöntésében utalt rá, hogy régen ezzel a nappal vették kezdetüket a disznótorok. Az áhítatot az *Útmutató* aznapi igéje alapján tartotta: „Az odafennvalókkal törődjétek, ne a földiekkel.” (Kol 3,2) (...) Majd a népmozgalmi adatokat ismertette, és képekkel illusztrálva elevenítette fel az egyházi esztendő örömteli eseményeit.

A délután zárásaként a lelkész arról az egy évvel ezelőtti szentföldi záródoklatról tartott képes-zenei élménybeszámolót, amelynek – *Kovácsné Tóth Márta* lelkész mellett – ő volt az egyik lelki vezetője. Végül a nap disznótoros vacsorával, házi készítésű süteményekkel és testvéri beszélgetéssel zárult.

SZÜR GYULÁNÉ presbiter (Bakonytamási)

SZAKOS CSABA FELVÉTELE

Elhunyt Szokolay Sándor

Életének 83. évében, december 8-án elhunyt *Szokolay Sándor* Kossuth-díjas zeneszerző.

Személyében nemcsak a kortárs klasszikus zene egyik kimagasló egyéniségétől búcsúzunk, hanem – ahogyan az *Evangélikus.hu* híradásában is olvasható – folyamatosan hirdett istenhítével, felvállalt evangélikusságával is példakép marad.

A számos opera, oratorikus, verseny- és ze-

nekari mű szerzőjétől evangélikus énekeskönyvünkben is találhatunk dallamot. A többek között Erkel-, Bartók-Pásztori-díjjal is elismert zeneszerzőt 2011-ben az Evangélikus Hittudományi Egyetem díszdoktorává avatta. Az *Evangélikus Élet* következő, karácsonyi számában emlékezik az alföldi Kunágotán 1931. március 30-án született zeneművészre, akit soproni otthonában ért a halál.

► A Lutheránus Világszövetség elnöke, *Munib Younan*, a Jordániai és Szentföldi Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke 2011-ben, a fukusimai baleset után örömmel üdvözölte a német atomipar leállítására vonatkozó döntést. A nukleáris energiaforrás felhasználása viszont, úgy tűnik, ígézetében tart ma is sokakat. Egyre több szelérómű „bontogatja szárnyait” Dunántúlon, mégsem egyértelmű ma Magyarországon, hogy biztos jövőt csak a megújuló energiaforrások felhasználásával érhetünk el.

Közel hetven éve zajlik az atomreaktorok körüli vita. A kezdeteknél jelen voltak a magyar fizika nagyjai is: *Wigner Jenő*, *Szilárd Leó*, *Neumann János* és *Teller Ede*. A jövő iránt felelősséget érző kutatókban már akkor megfogalmazódott a kérdés: megmentő energiaforrás az atomipar, avagy „fausti alku”, időzített halálos ítélet?!

Miután az *Atoms for Peace* mozgalom keretében a nagyhatalmak lemondtak az atomenergia háborús felhasználásáról, azt remélték, teljeséggel biztosították a jövő nemzedékeit a nukleáris veszedelemmel szemben. De a történelem vérszóló eseményeket hozott. A windszali (1957), a harrisburgi (1979), a cserno-

bili (1986) és a fukusimai (2011) katasztrófa érthető módon riadalmat keltett; 2003-ban a paksi atombaleset hozott halálfélelmet Magyarországra.

A reális veszélyek komolyan vétele miatt Ausztria és Olaszország lemondott a nukleáris energiáról, Németország pedig 2011 óta folyamatosan állítja le a reaktorokat. Mégis közel negy-száznegyven atomreaktor működik világszerte. Az Amerikai Egyesült Államok a maga száz atomerőművével megelőzi Franciaországot, Japánt és Oroszországot, ahol szintén húsz fölött van a működő reaktorok száma.

A nagyhatalmak „energiaittasan” további reaktorterveket engedélyeztetnek, és épülnek is megdöbbenéssel újabb erőművek világszerte. 2009-ben a Magyar Országgyűlés „elvi jóváhagyását adta Pakson új atomerőművi blokk(ok) létesítésének előkészítését szolgáló tevékenység megkezdéséhez”. 2012-ben a paksi első reaktor megkapta üzemidő-hosszabbítási engedélyét, a másik három reaktor hosszabbítási eljárása napjainkban zajlik.

***

A teremtő Isten ránk bízta a Földet. Megbízatusunk a gondozása és meg-

(Ki)robbanó ügy

Az atomenergia felhasználásának felelőssége

óvása. Keresztényként nem mehetünk el közömbösen az emberi életet és a környezetet veszélyeztető atomenergia kérdése mellett. A jövő nemzedékek sorsáról, a környezetről és a mi saját életünkről van szó.

A keresztény etika nem hozhat energiapolitikai döntéseket, de a teremtettség és a felelősség elvénél a felelősségből fakadóan Isten igazságára és szándékára figyelmezteti az államot és a társadalmat. Emlékeztet, hogy a problémának nemcsak atomfizikai és gazdasági, hanem társadalmi, politikai, ökológiai és szociális vetülete is van.

A döntéshozók általánosan úgy értenek, hogy az emberiség folyamatosan növekvő energiaigényét a nukleáris reaktorokból származó energiával elégíthetjük ki. A jóléti társadalom energiaszükséglet-szintje viszont mesterségesen generált, mely megfelelő, racionalizált energiahasználattal csökkenthető. Az urán pedig nem az egyedüli megoldás az energiahíányra. Etikailag is képzett szakemberek szerint igazi hosszú távú megoldást az energiatermelés decentralizálása hozhat. Nem az urán vagy a szénéromű az egyedül „üdvözítő” megoldás, hanem a lehetőségeknek megfelelő különböző energia-

források együttes felhasználása. Több megújuló energiaforrás (szél-, nap-, geotermikus energia) együttes ereje képes fedezni a reális szükségletet.

Sokszor elhangzik az is, hogy az atomipar karöltve jár a gazdasággal. A befektetés magas jövedelmet és munkahelyeket ígér, hosszú távon pedig az áram árának csökkenését hozza. De az állam több milliárdos vállalkozása csak húsz év múlva térül meg. A megfelelő biztonsági eljárások pedig drágák, és nem lehet megspórolni őket. Sajnos, ezt Fukusimában csak a baleset után értették meg.

Vitathatatlan az a felismerés, hogy minél többet fektet be egy ország az atomenergiába, annál inkább a rabjává válik, és megnehezíti a nukleáris ipar leállítását fele vezető utat. Az átállás a megújuló energiahordozók felhasználására valóban terhet jelent az államháztartás számára, de ésszerűbb inkább a biztonságosabb lehetőségekre költeni, mint a veszélyes energiahordozókat felhasználni. Ez a vállalkozás is teremt új munkahelyeket és hosszú távú jövedelmet, nem beszélve a jövő nemzedékeknek átadott biztonságos országról.

További fontos szempont, hogy az

atomenergia, minden ellenkező hír ellenére, szorosan kapcsolódik a közvetlen környezetszennyezéshez. A könnyűvízes reaktorok, amilyen a paksi erőmű is, növelik a természetes vizek hőmérsékletét, és ez a folyók élővilágának pusztulásához vezet. A radioaktív sugárzásnak emellett rákkeltő hatása van, valamint szervi elváltozásokat idéz elő. Érdemes volna emlékeztetnünk mindig arra, hogy a radioaktív sugárzásnak nincs nem veszélyes mennyisége. Az atomhulladék pedig több évezreden át mérgezi környezetét.

Az atombaleset lehetősége egyetlen esetben sem zárható ki teljesen. Ahogy *Carl Friedrich Freiherr von Weizsäcker*, a néhány évvel ezelőtt elhunyt világhírű fizikus és filozófus utalt rá, az atomreaktorok nem hibábarát létesítmények. A biztonsági intézkedések ellenére lehetséges volt, hogy emberi hiba miatt Csernobilban és Fukusimában katasztrófa történjen.

Mivel tökéletes biztosítás nem létezik az atombalesetek ellen, és a reaktorok azonnali leállítása megvalósíthatatlan, az atomipar folyamatos leépítése a hosszú távú, morálisan elfogadható megoldás. A társadalom feladata tájékozódni és állást foglalni a kérdésben. A legfontosabb emellett az energiatakarékos életmód elsajátítása és begyakorlása és az új energiatermelési lehetőségek technikai fejlesztése.

■ KALIT ESZTER

A Luther Kiadó és az evangélikus könyvesbolt ünnepi nyitva tartása

December 23-áig, hétfőtől péntekig 9-től 18 óráig.
December 14-én és 21-én, szombaton 9-től 18 óráig.
December 24-étől az ünnepek és leltározás miatt zárva tartunk.
Nyitás: 2014. január 13-án, hétfőn.

Kérjük, vegyék figyelembe, hogy a leltározás ideje alatt érkező megrendeléseket a kiadó január 13. után tudja teljesíteni.

Köszönjük a kedves lelkészeknek és vásárlóinknak, hogy megrendeléseiket idejében eljuttatják hozzánk.

Mindenkinek békés ünnepi készülődést kívánunk a Luther Kiadó munkatársai.

HÍREK, HIRDETÉSEK

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED?

Kedves Olvasóink!

A december 22–29-i dátummal 32 oldalon megjelenő, összevont, ünnepi lapszám – *Útitárs* melléklettel – lesz az *Evangelikus Élet* idei utolsó száma. Ára 550 forint.

MAGYAR EGYZHÁZI KÖNYVKLUB
A KATOLIKUS, REFORMÁTUS, EVANGÉLIKUS KIADÓK CSAKNEM TELJES VÁLASZTÉKA
SZINTE MINDEGYIK KÖNYVBŐL ENGEDMÉNY!
www.egyhazikonnyvklub.hu

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 15.)

Építsetek utat a pusztában az Úrnak! Az Úr jön hatalommal. Ézs 40,3.10 (1Sám 2,30b; Gal 6,7; Mt 11,2–6/7–10/1; 1Kor 4,1–5; Lk 1,46–55) Valahová eljutni gyorsan és biztonságosan csak jó úton lehet. Mennyit bosszankodunk a kátyúk miatt. Az utakat, autópályákat nekünk építik – igaz, a mi adónkból –, de ezeken az utakon nekünk nem kell dolgozni. Most pedig azt a felszólítást kaptuk, hogy mi magunk építsünk utat. Saját kezünkkel, a magunk munkájával. Ezt az útépitést nem lehet kifizetni, nem lehet a munkát elspórolni. Itt oda kell tenni magunkat. De nem az Érkezőnek van szüksége az útépitésre, hiszen ő hatalmas, ezért bárhol megérkezhet hozzánk. Nekünk van szükségünk, hogy építsük magunkban az utat, hogy elvégezzük ezt a belső munkát, nehogy elkerüljük az Érkezőt.

Hétfő (december 16.)

Vegyétek fel mindenképpen a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonoszok minden tüzes nyilát. Ef 6,16 (Zsolt 5,13; Mt 3,1–6; Zak 11,4–17) Védtelemnek vagyunk fizikai és lelki értelemben is. Félelmetes a világ, ha jól beagondolunk. De ebbe nem is kell túlságosan beagondolni. Isten azt üzeni, ő biztonságot ad nekünk. A hit pajzsát nyújtja, s aki már felöltötte, tudja, hogy milyen nagy erő, védelem a hit. Erről azonban nem is beszélni kell, hanem megélni, s akkor tényleg eltörve hullanak le a gonosz tüzes nyilak.

Kedd (december 17.)

Mert ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is. Lk 12,34 (1Móz 35,2; Lk 1,26–38; Zak 12,9–13,1) A kincsvadászat egyidős az emberrel. Keressük, kutatjuk az értékeket, s azt is elmondhatjuk: ahány ember, annyiféle értékítélet. Van azonban egy egyetemes érték, KINCS – csupa nagybetűvel –, amely mindent felülmúl. Ez az Isten igéje. S a kincs olyan mágnes, amely magához vonzza szívünket. Sőt a maga képére formálja. Képzelnék el pénzt, autót vagy ház formájú szívetek! Ezért kell Isten országát keresni, mert fontos, hogy a szívünk mihez ragaszkodik. Ha Istenhez ragaszkodsz, szíved is Isten arcát ábrázolja ki.

Szerda (december 18.)

Ki ne félne téged, Urunk, és ki ne dicsőítene a te nevedet, hiszen egyedül te vagy a szent. Jel 15,4a (Ézs 42,8; 1Thessz 5,16–24; Zak 14,1–11) Bizony sokan nem félik ma az Urat, s nem dicsőítik, sőt káromolják. Bezzeg mi! Bezzeg mi? Mi mindig tudjuk dicsérni az Urat? Soha nem vesszük hiába nevét? (2. parancsolat) Ki ne félne téged, Urunk – valljuk be töredelmesen, ebben sokszor mi járunk az élen, de lássuk meg, egyedül ő a szent.

Csütörtök (december 19.)

Hallgatott minket egy Lídia nevű istenfélő asszony, egy Thiatírából való bűbárús is, akinek az Úr megnyitotta a szívét. ApCsel 16,14a–b (Ézs 55,11; 2Kor 1,18–22; Mal 1,1–14) Istenfélő volt, vagyis megtért, megtörtént vele, aminek minden keresztyénnel meg kell történnie. Kinyílt az Isten felé. Mégis azt mondja az apostol, hogy megnyitotta az Isten a szívét. Igen, mert újra és újra meg kell nyílnunk Isten felé. Az Istennel járás nem statikus állapot. Nem egy vágyott, megtörtént esemény, amelyet kipipálhatunk, ez is megvolt. *Luther* is ezt érti a mindennapi megtérésen. Óriási ajándék mindennap az Úr közelébe kerülni. Azonban azt is tudnunk kell: a hit nem a mi produktumunk, hanem Isten ajándéka.

Péntek (december 20.)

Semmit se tegyetek ahhoz az ígérez, amelyet én parancsolok nektek, se el ne vegyetek abból! Tartsátok meg Isteneteknek, az Úrnak parancsolatait, amelyeket én parancsolok nektek. 5Móz 4,2 (1Tim 4,16; Jel 5,1–5; Mal 2,17–3,5) Szó szerint visszaadni vagy teljesíteni valamit valahogy nem az ember sajátja. Menet közben mindig átfőrnélődnek a dolgok a mi képünkre. Isten parancsolatai oly egyszerűek – a tíz ige egy-egy mondata oly világos, hogy igazán egyszerűnek is tűnhetnek. Tartalmukat tekintve azonban lehetetlen megtartanunk őket. Ezért aztán magyarázzuk, értelmezzük, próbáljuk a magunk kis szűk kereteibe belegyömöszölni a parancsolatokat. De se Istent, se az ő dolgait, parancsolatait a magunk szféráiba bele nem erőltethetjük. Így a feladat csak annyi, hogy semmit nem hozzátéve vagy belőle elvéve tanuljunk, tanítsuk, és bűnbánattal álljunk meg Isten előtt: Uram, szeretem parancsolataidat, de gondolatban, szóban és cselekedetben mindig vétek ellenük. Légy kegyelmes!

Szombat (december 21.)

Majd hozzátette Jézus: „A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért.” Mk 2,27 (2Móz 34,21a; Jel 3,7–8.10–11/12/; Mal 3,6–12) Néhány nap, és itt a karácsony. Mikor ezt a kis elmélkedést olvasod, testvérem, már lehet, hogy agyonstrapált vagy a karácsonyi készülődéstől. Most fordítsd le ezt a jézusi mondatot: a karácsony van az emberért, s nem az ember a karácsonyért. Testvérem, érted történt minden. A békességéért, a lelked nyugalmaért, bűneid bocsánatáért. Érted! Érted?

■ BENCÉNÉ SZABÓ MÁRTA

Evangelikus magazin a Magyar Televízióban

December 15-én, vasárnap az M1-en 11.10-kor jelentkezik egyházunk műsora, az *Evangelikus magazin*. Az adást 18-án a Duna World csatornán 13 órakor megismétlik. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 15-étől december 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.30 / Rádió 17 (Budapest, Pest megye) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)</p> <p>10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése Csajágról</i> Igét hirdet: Dusicza Ferenc lelképásztor</p> <p>11.10 / M1 <i>Evangelikus magazin</i></p> <p>14.55 / Duna World <i>Zegzugos történetek</i> Sopron, Szent Mihály utca</p> <p>16.00 / Bartók rádió <i>Lemezelo – nem csak gyűjtőknek</i> Bach: János-passió (részlet)</p> <p>22.45 / Duna Tv <i>Ház a sziklák alatt</i> (magyar játékfilm, 1958) (93')</p>	<p>7.35 / Duna Tv <i>Pannonia 3 keréken</i> (magyar ismeretterjesztő magazin)</p> <p>9.40 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>12.55 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i></p> <p>13.50 / Bartók rádió <i>A Gallus Singers hangverseny</i> Gregorián dallamok</p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Ghymes együttes</p> <p>21.30 / Duna World <i>Havasi napsütés</i> (magyar játékfilm, 1941) (93')</p> <p>21.55 / Duna Tv <i>Bence – Találkozás egy Down-szindrómás fiatalemberrel</i> (magyar dokumentumfilm)</p>	<p>13.20 / Duna World <i>Evangelikus magazin</i></p> <p>20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)</p> <p>20.10 / Kossuth rádió <i>Belépő (kulturális magazin)</i></p> <p>20.50 / Duna Tv <i>Só Mihály kalandjai</i> (magyar tévéfilm, 1970)</p> <p>22.05 / Duna Tv <i>Emlékezz rám</i> (amerikai játékfilm, 2010) (108')</p> <p>22.30 / Pax Tv <i>Ételt az életért</i> (dokumentumfilm)</p> <p>23.35 / M1 <i>Az életvíz</i> (kanadai ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Nincs élet víz nélkül</p>	<p>12.00 / Pax Tv <i>Ificafé – Kávéház a város szélén</i> (koncertfilm)</p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása</p> <p>18.15 / Duna World <i>Duna-anziks</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Immendingen és Ulm között</p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>Téli esték Brahmsszal</i> A Nemzeti Filharmonikus Zenekar játszik</p> <p>21.20 / M1 <i>On the Spot</i> (dokumentumműsor)</p> <p>23.35 / M1 <i>Angi jelenti</i> (dokumentumműsor)</p> <p>Gasztrokarácsony</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Dr. Szűcs Rozália gyermekonkológus</p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet</i> A Magyar Rádió zenei együttesének karácsonyi hangversenye</p> <p>20.00 / Viasat History <i>Csillagember – Az igazság Gagarinról</i> (angol ismeretterjesztő film)</p> <p>21.00 / HBO <i>Öt történet az elmezavarról</i> (amerikai film, 2011) (85')</p> <p>22.05 / Duna Tv <i>Fuss, hogy utolérjenek!</i> (magyar játékfilm, 1972) (86')</p> <p>23.55 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> Haydn: A teremtés (oratórium)</p>	<p>5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>13.10 / Duna World <i>A Szent István-templom</i> Nagybörzsönyben (magyar ismeretterjesztő film)</p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>Az Úr közel!</i> A baptista egyház félórása</p> <p>19.43 / Kossuth rádió <i>Havazás lennék</i> Részletek Dévai Nagy Kamilla és a krónikások lemezéről</p> <p>20.20 / M1 <i>Bizunk Benned!</i> (vetélkedőműsor)</p> <p>22.00 / Duna Tv <i>Trükk</i> (lengyel játékfilm, 2010) (95')</p> <p>23.00 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Kocsár Miklós: Missa in A</p>	<p>10.00 / Bartók rádió <i>Súgólyuk</i> (kulturális magazin)</p> <p>12.25 / M1 <i>Égigérő fű</i> (magyar családi film, 1979) (80')</p> <p>13.00 / Duna World <i>Magyar klasszikusok új köntösben</i> Petőfi Sándor</p> <p>21.04 / Kossuth rádió <i>Karácsony</i> Mészöly Miklós hangjátéka</p> <p>21.15 / Duna Tv <i>Hair</i> (amerikai játékfilm, 1979) (115')</p> <p>21.15 / Pax Tv <i>Barokk zenei est</i> (koncertfilm)</p> <p>1.10 / M1 <i>MűpArt koncertek</i> Nagy karácsonyi Kaláka</p> <p>1.20 / Duna Tv <i>Koncertek az A38 hajón</i> Budapest Bár – Kabaré</p>	<p>9.30 / Rádió 17 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora</p> <p>9.30 / ZDF (német) <i>Evangelikus istentisztelet közvetítése Bad Harzburgból</i></p> <p>15.45 / M1 <i>A megújult Zeneakadémia</i></p> <p>17.00 / Bartók rádió <i>A karácsonyt várva – aranyvasárnapi körkapcsolás</i> Gregorián és tradicionális norvég szakrális énekek</p> <p>21.55 / Bartók rádió <i>A karácsonyt várva – aranyvasárnapi körkapcsolás</i> Mattias Wager orgonaestje</p> <p>23.00 / Bartók rádió <i>A karácsonyt várva – aranyvasárnapi körkapcsolás</i> Közvetítés Decorahból, a Luther College Faith and Life Központból</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.ballal@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** Terjeszti a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap első felében regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

